

AKADEMIA WYCHOWANIA
FIZYCZNEGO W KATOWICACH

PRACA MAGISTERSKA

RAFAŁ ŻYŁA

**Temat: Historia i działalność sportowa klubu
RKS „Walcownia” Czechowice-Dziedzice**

Praca magisterska napisana pod kierunkiem:
prof. zw. dr hab. Henryka Rechowicza

KATOWICE 2000

AKADEMIA WYCHOWANIA
FIZYCZNEGO W KATOWICACH

PRACA MAGISTERSKA

RAFAŁ ŻYŁA

**Temat: Historia i działalność sportowa klubu
RKS „Walcownia” Czechowice-Dziedzice**

Praca magisterska napisana pod kierunkiem:
prof. zw. dr hab. Henryka Rechowicza

KATOWICE 2000

Spis treści :

Wstęp	03
I. Rys historyczny Czechowic-Dziedzic	04
II. Początki działalności Klubu RKS „Walcownia” (1921-1945)	16
III. Działalność Klubu po II wojnie światowej	19
IV. Działalność sportowa Klubu RKS „Walcownia”	23
1. Sekcja piłki nożnej	23
2. Sekcja tenisa stołowego	32
3. Sekcja bokserska	34
4. Sekcja kartingowa	38
5. Sekcja łucznicza	41
6. Sekcja piłki siatkowej	44
7. Sekcja szachowa	45
 Zakończenie	 48
 Bibliografia	 50
I. Literatura	50
II. Prasa	50
III. Fotografie	51

Wstęp

W roku 2001 minie okragła osiemdziesiąta rocznica istnienia Robotniczego Klubu Sportowego „Walcownia” Czechowice-Dziedzice. Ten także piękny jubileusz oraz fakt, iż jestem czynnym zawodnikiem tego klubu, kontynuatorem tradycji rodzinnych zmobilizował mnie do odświeżenia wspaniałych kart wieloletniej sportowej działalności. Celem mojej pracy jest uhonorowanie tych wszystkich ludzi, którzy przez szereg długich lat tworzyli bogatą historię klubu. Mam tu na uwadze prezesów, działaczy poszczególnych sekcji sportowych, samych zawodników a także liczną rzeszę wiernych sympatyków. To dzięki ich bezgranicznej ofiarności, przywiązaniu do klubowych barw, pomimo wielu przeciwności losu klub funkcjonuje do dnia dzisiejszego. W czasie kompletowania materiałów do niniejszej pracy skorzystałem z kroniki klubowej, prowadzonej przez oddanego działacza Władysława Mańdoka, protokołów z walnych zebrań Zarządu Klubu, archiwalnych artykułów prasowych, jubileuszowych folderów. Skorzystałem również z pomocy znanego, świetnego niegdyś zawodnika, trenera i działacza pana mgr Emila Buchty oraz honorowego Prezesa Klubu, emerytowanego obecnie redaktora naczelnego „Sportu” pana Tadeusza Janika.

Praca składa się z IV rozdziałów:

- I. Rozdział to rys historyczny Czechowice-Dziedzic,
- II. Rozdział to początki działalności klubu RKS „Walcownia (1921 – 1945),
- III. Rozdział to działalność klubu po II wojnie światowej,
- IV. Rozdział to działalność sportowa poszczególnych sekcji Klubu.

Rafał Żyła

I. Rys historyczny Czechowic-Dziedzic

Najstarsza, pewna wiadomość o Czechowicach pochodzi z 1430 roku, kiedy to zostały one wymienione w dokumencie wystawionym przez Bolka księcia cieszyńskiego, jako określenie proveniencyjne ich właściciela Mikołaja Czela. Nieco później pojawia się w źródłach nazwa Żebraczy. Wymieniono ją także w formie określenia proveniencyjnego w wystawionym przez księcia Wacława w 1443 roku akcie sprzedaży Księstwa Siewierskiego biskupowi Zbigniewowi Oleśnickiemu. Najpóźniej na kartach historii pojawiła się nazwa Dziedzice. Znamy ją dopiero z najstarszego protokołu pszczyńskiego spisane w 1480 roku¹.

Powstanie krajobrazu kulturalnego na obszarze współczesnych Czechowic-Dziedzic było procesem długotrwałym. Spośród obu wiosek Czechowice wydają się być znacznie starsze od Dziedzic. Dowodzi tego ich znacznie korzystniejsze położenie topograficzne oraz lokalizacja parafii na ich terenie. Dziedzice, jako twór młodszy, powstały po zajęciu lepszych i urodzajniejszych ziem w tej okolicy.

Pod względem kształtu Czechowice były owalnicą o charakterystycznym przewężeniu w rejonie wzgórza zamkowego i fary. Osią, wokół której wieś została zorganizowana, był potok (Rakówka-Czechówka) wypływający spod koły 313. Wieś obiegała droga łącząca się w rejonie późniejszej tzw. Starej Gminy z drogami wiodącymi do Dziedzic i Bielska. Kształt przestrzenny był bez porównania prostszy. Zorganizowane w ulicówkę ciągnęły się wzdłuż drogi wiodącej od Żebraczy w kierunku Zabrzega. Na czele obydwu wiosek stali wójtowie. Byli to z reguły najzamożniejsi siedlacy. W XVII w. i na początku XVIII w. urząd wójta dziedzickiego pełnili wyłącznie przedstawiciele rodziny Kielochów. W udokumentowanych źródłowo czasach obie wioski odrabiały pańszczyznę, płaciły czynsz i składały daninę w naturaliach. Wraz z rozwojem przestrzennym Czechowic szedł w parze wzrost liczby mieszkańców. W 1719 r. parafia czechowicka liczyła 1500 osób, a w 1770 r. już 2217. Jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że w tym czasie miły miejsce przewlekłe wojny o Śląsk, to przyrost ludności o przeszło 32% na przestrzeni pięćdziesięciu lat należy uznać za niezwykle szybki.

¹ Przekład ze staroczeskiego L. Musioł, *Najstarszy protokół miasta Pszczyny* [w] *Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku*, Katowice 1931 r., t. III, str. 340.

Był to zdaje się nie tylko efekt przyrostu naturalnego, lecz również wynik polityki osadniczej stosowanej przez ówczesnych właścicieli dominium czechowickiego. Podobne procesy miały także miejsce w dziedzickiej części parafii. Obok ludności pańszczyźnianej występowały nieliczne kategorie wsi ludności wolnej. Pierwsze znane woleństwo siedlaczne utworzono w Czechowicach Górnych w 1612 r. Pozostałe dwa znane woleństwa zagrodnicze powstały w 1619 r. W nieznanach okolicznościach wszystkie woleństwa zanikły. Z biegiem czasu pojawiła się natomiast praktyka wykupu gruntów chłopskich z rąk pańskich, która jednak aż do reform józefińskich była mało popularna. Gospodarka rolna w Czechowicach na początku XIX wieku obejmowała 1307 ha ziemi ornej, 459 ha zamienionych na ziemię orną stawów, 51 ha ogrodów, 88 ha łąk, 225 ha pastwisk, 63 ha ugorów. W Dziedzicach – 295 ha ziemi ornej, 72 ha zaoranych stawów, 19 ha ogrodów, 65 ha łąk, 0,57 ha pastwisk. Łączny obszar lasów wynosił 337 ha².

Długotrwałe wojny prowadzone przez Habsburgów pociągnęły za sobą wzrost podatków i innych ciężarów państwowych. Z tego powodu znajdujące się w rękach dynastii miasta zaczęły pobierać wygórowane opłaty od tranzytu towarów. Do nich należał także Cieszyn. Droga handlowa z Wrocławia do państwa Węgry wiodła dotąd przez Cieszyn i Przełęcz Jabłonkowską, teraz kupcy zaczęli ją omijać, aby uniknąć opłat. Nowy szlak wiódł z Raciborza przez Pszczynę i Bielsko do Przełęczy Zwardońskiej. W ten sposób Czechowice i Dziedzice zetknęły się z wielkim handlem. Lecz nie na długo, gdyż pod naciskiem cesarsko-królewskiej komory dworskiej we Wrocławiu od jesieni 1688 r. kupcy zmniejszyli częstotliwość „objazdów”. Ruch handlowy zamarł zupełnie na tej drodze dopiero po podboju większości Śląska przez Prusy. Powstanie granicy państwowej na Wiśle, z urzędem celnym w Dziedzicach nie sprzyjało rozwojowi kontaktów handlowych. Pewne ożywienie powstało na drodze Pszczyna – Bielsko dopiero w pierwszej połowie XIX w. kiedy zaczął nią kursować dyliżans³.

Najdawniejszymi znanymi właścicielami Czechowic byli Czelowie. Rodzina ta należała do grona rodów zasiedziały, zamożnych, cieszących się poważaniem wśród miejscowej szlachty i zaufaniem piastowskiej rodziny książęcej. Ukazanie się rodu w źródłach historycznych związane jest z osobą Mikołaja Czelo z

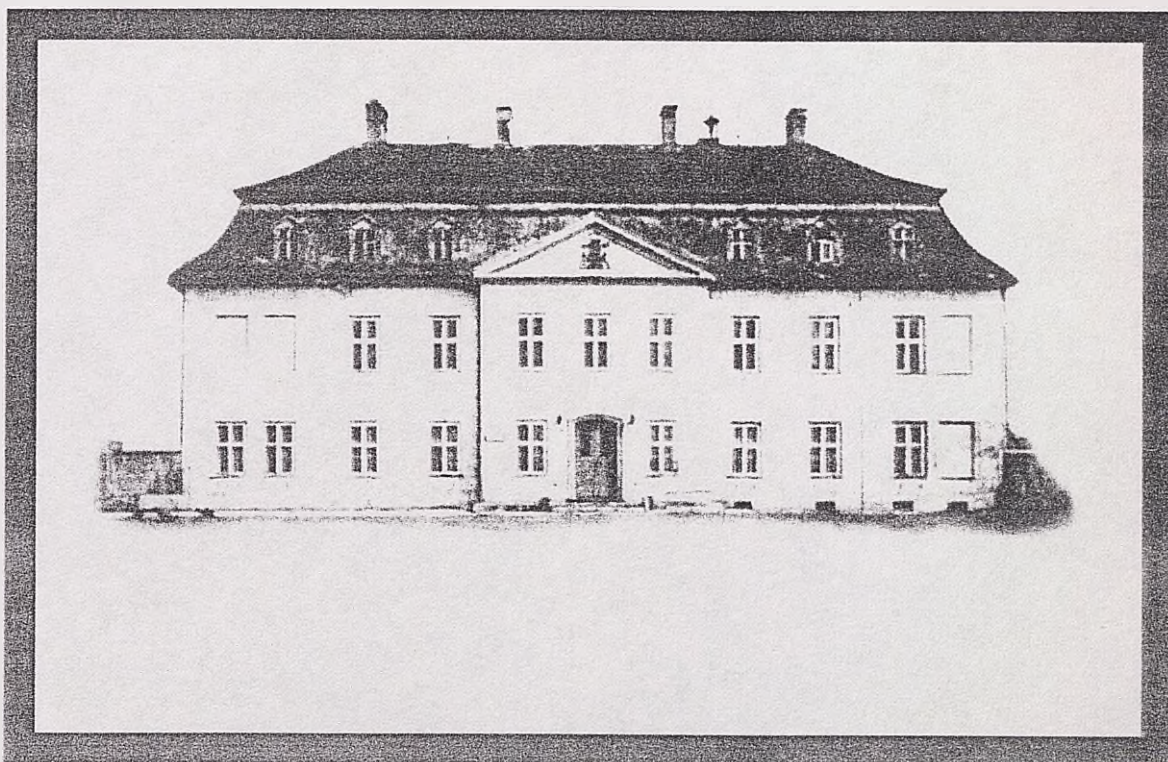
² R. Kneifel, *Tropographie ...*, str. 167-168, 179, 300.

³ J. Zahradnik, *Zarys dziejów miasta Bielska*, Bielsko 1936 r., str. 34.

Czechowic, który był w 1430 r. świadkiem wystawienia dokumentu przez księcia cieszyńskiego Bolka. Poczesne miejsce rodziny w życiu Księstwa znacznie podniósł i umocnił Henryk Mikołaj Czelo z Czechowic będący prawdopodobnie jednym z synów Mikołaja. Był człowiekiem wykształconym, studiował w Krakowie. Przez wiele lat pełnił obowiązki pisarza książęcego. Karierę dworską i urzędniczą uwieńczył godnością kanclerza Księstwa, sprawowaną w okresie ostatniego dziesięciolecia XV w. Pod jego okiem zaprawiał się do służby publicznej jako pisarz książęcej kancelarii Jan Czelo z Czechowic, który po śmierci możnego krewniaka objął wysoki urząd kanclerski. Kanclerz Jan (1502-1543) był kontynuatorem polityki reprezentowanej przez poprzednika i razem z ks. Kazimierzem II zwalczał wpływy habsburskie na Śląsku i poza nim. Żonaty był z Katarzyną Siekierską z Siedczyc a córka z tegoż małżeństwa Katarzyna otrzymała w formie wiana gniazdo rodowe – Czechowice. Nowi właściciele przystąpili wkrótce do wznoszenia murowanej rezydencji, której resztki, w postaci spichlerza, do dnia dzisiejszego świadczą o ich ambicjach⁴.

W roku 1675 nowym właścicielem Czechowic zostaje Aleksander Kotuliński z Kotulina. Rodzina nowego feudała pochodzi z okolic Gliwic i tam też znajdowały się jej podstawowe majątki ziemskie. Kotulińscy czynnie uczestniczyli w życiu publicznym ówczesnego Śląska. Najwybitniejszym z nowych panów był Franciszek Karol Kotuliński, który doszedł do wysokich godności państwowych. Przyczynił się do budowy murowanego kościoła w Czechowicach, gdzie w miejsce starej, przeważnie drewnianej rezydencji, wybudował również modny pałac w stylu rokoko (fotografia 1). Utrwalenie się prusko-austriackiej granicy państwowej na Wiśle oddzieliło posiadłości hrabiego w Gliwickiem od Czechowic. To też spowodowało, że sprzedał je w 1765 r. generałowi saskiemu Andrzejowi hr. Renard, po którego śmierci dominium czechowickie przeszło w ręce dzieci syna Hipolita. Stuletnia prawie doba Renardów należy na pewno do najważniejszych okresów w historii Czechowic. Podobnie jak ich poprzednicy, również Renardowie zmierzali do intensyfikacji produkcji. Dzięki swej działalności gospodarczej przekształcili dobra czechowickie w rozwiniętą rentowną posiadłość.

⁴ T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, Poznań 1887 r., t. IX, str. 94.

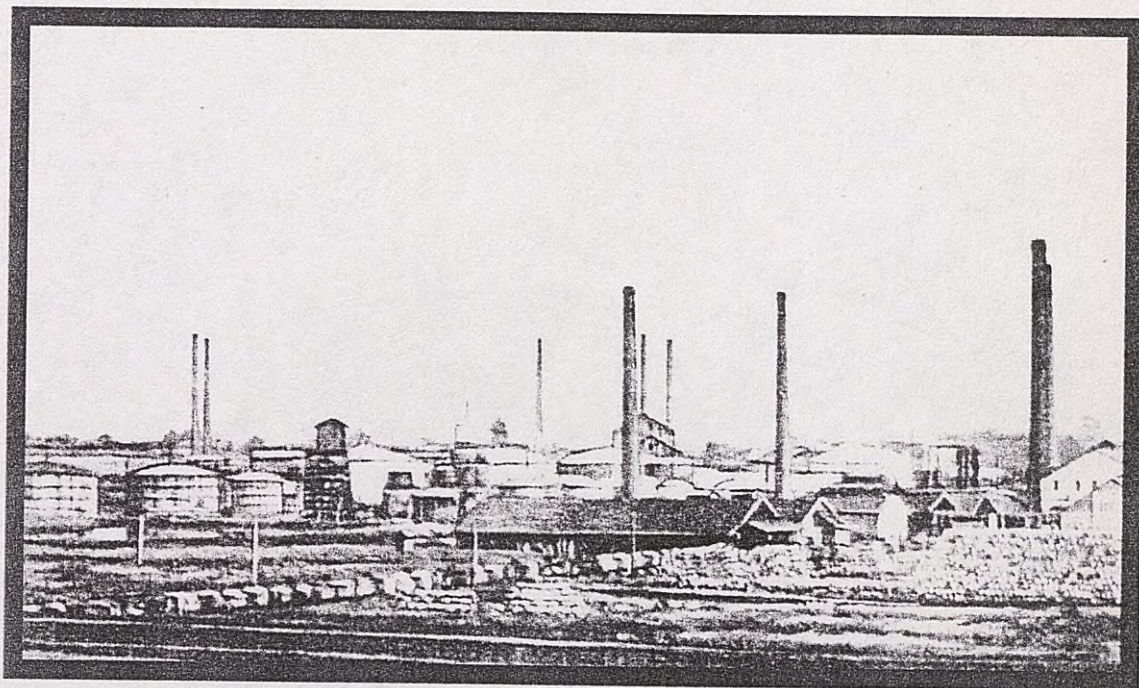
Fotografia 1. Pałac Kotulińskich w Czechowicach

Jeszcze w XVIII w. upiększyli pałac i jego otoczenie. W niedalekim sąsiedztwie powstała hodowla bażantów, po której do dziś pozostał zagajnik zwany „bazańcem”. Do dnia dzisiejszego istnieją jeszcze założone wtedy aleje lipowe wiodące od pałacu do kościoła. Od roku 1856 Czechowice stają się kolejno własnością kilku właścicieli – Baron Bernard Heldreich, 1886 r. kapitalista dolnoaustriacki Józef Heiser – właściciel huty w Gaming, 1872 r. Ödenbuger Allgemeinen Bank z siedzibą w Ödenburgu, 1874 bielski fabrykant Aleksander Zipser.

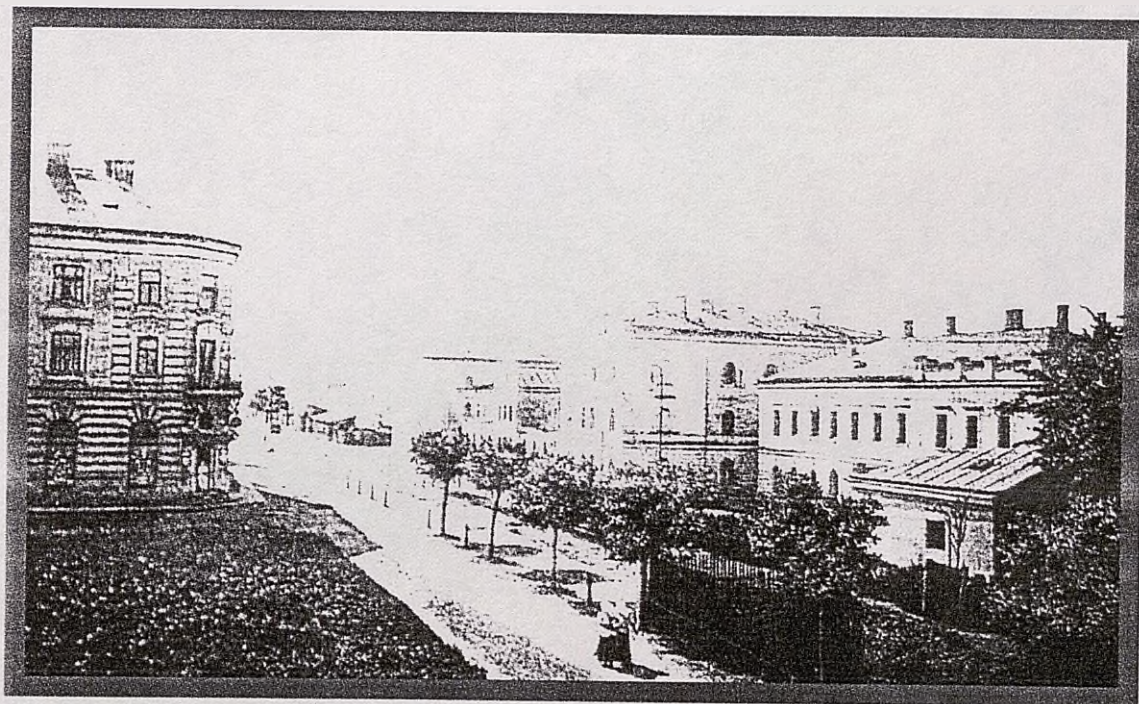
Z roku na rok rozwijało się uprzemysłowienie Czechowic i Dziedzic co jest ściśle związane z lokalizacją na ich terenie stacji Cesarsko-Królewskiej Uprzywilejowanej Kolei Północnej Cesarza Ferdynanda. 1 marca 1856 roku przejechał pierwszy pociąg na odcinku Dziedzice – Oświęcim. W trzy lata później powstał w Dziedzicach urząd pocztowy. Przeprowadzenie dróg kolejowych przez Czechowice i Dziedzice połączyło obie wioski z szerokim światem, od którego były odcięte od czasu pokoju wrocławskiego w 1742 r. W dalszej perspektywie oznaczało to powstanie warunków przebudowy istniejącej struktury społecznej i

świadomościowej całego przyległego obszaru. Pierwszym objawem rodzenia się nowych stosunków był nasilający się odpływ miejscowej biedoty wiejskiej do pracy na kolei. Proces ten wzmacniał się w miarę, jak zaczęły się pojawiać nowe stanowiska pracy, łatwe do objęcia przez prymitywny, często niepiśmienny element wiejski. Najwcześniej powstałym na terenie obecnego miasta przedsiębiorstwem przemysłowym była założona w Czechowicach fabryka podkładów kolejowych – Rütgers, Holzimpragrieung. Zakład ten zwany „szwelownią” istniał już w 1890 r. Na południowy zachód od rozbudowującej się firmy Rütgera jesienią 1896 r. zaczęto budować rafinerię nafty – Raffinerie der „Schodnica”, Action Gesellschaft für Petroleum Industrie in Dziedzic. Równocześnie postępowała budowa pierwszej fabryki dziedzickiej, założycielem jej był obywatel pruski książę Hugo Hohenlohe-Öhringen, który przystąpił do wznoszenia fabryki przetwórstwa metalowego. W 1896 r. jak mówiono „cynkownia” podjęła produkcję. W 1897 r. uruchomiono w Dziedzicach wielką cegielnię chłopską. Na początku XX wieku powstały dalsze fabryki. Już w 1900 r. założono w Morawskiej Ostrawie ¹ niemieckie przedsiębiorstwo Dziedzitzer Montangewerkschaft. Jeszcze tego samego roku firma ta podjęła wiercenia rozpoznawcze na terenie Czechowic a w 1902 r. podjęła głębienie pierwszego szybu na terenie Żebraczy. Produkcyjny pokład węgla osiągnięto na głębokości 266 m. Równolegle z kopalnią postępowała budowa drugiej rafinerii. W bezpośrednim sąsiedztwie „schodnicy” amerykańskie przedsiębiorstwo Vacuum Oil Company przystąpiło w 1904 r. do wznoszenia konkurencyjnego zakładu przemysłowego (fotografia 2). W Dziedzicach rozbudowywano „cynkownię”, w 1901 r. założono wytwórnię mydła i świec, a w 1908 r. uruchomiono zakład przetworów żywnościowych. W ten sposób w ciągu niespełna dwudziestu lat, Czechowice i Dziedzice stały się dobrze uprzemysłowionymi miejscowościami. W 1900 r. powstał dworzec kolejowy w Czechowicach (fotografia 3), a po uruchomieniu amerykańskiej rafinerii otworzono przy niej przystanek. Szybki rozwój przemysłu zmieniał stosunki demograficzne. Nastąpił raptowny wzrost liczby mieszkańców w obu miejscowościach. Liczba zatrudnionych w przemyśle i komunikacji około 1913 r. przekroczyła 3 tysiące osób. Czechowice i Dziedzice stały się ważnym ośrodkiem robotniczym⁵.

¹ V. Terlitza, prac. Cyt. Str. 247,
Robotnik Śląski, nr 1 z 13.01.1905 r., str. 3,

Fotografia 2. Vacuum Oil Company w Czechowicach

Fotografia 3. Dworzec kolejowy w Czechowicach

Pierwszą polską organizacją kulturalną, która podjęła działalność na terenie Czechowic i Dziedzic było Towarzystwo Naukowej Pomocy dla Księstwa Cieszyńskiego, które powstało w 1872 r. W składzie pierwszego zarządu Towarzystwa znaleźli się między innymi ks. Franciszek Kreczmar, jako przedstawiciel Czechowic i nauczyciel Franciszek Śliwa z Dziedzic. Organizacją ogólnokrajową, która z czasem zyskała sobie ogromną sympatię na terenie interesujących nas gmin, była powstała w 1885 r. Macierz Szkolna dla Księstwa Cieszyńskiego. Głównym zadaniem członków Macierzy Szkolnej było kształtowanie społecznego przekonania o konieczności zakładania polskich szkół oraz gromadzenia funduszy na ten cel. Politycznym reprezentantem ludności polskiej tej części Śląska Cieszyńskiego był od powstania w 1883 r. Związek Śląskich Katolików. Związek ten miał licznych zwolenników na terenie Czechowic i Dziedzic. Jednak w połowie pierwszego dziesięciolecia XX wieku wpływy polityczne Związku Śląskich Katolików zostały poważnie zakwestionowane przez ruch socjalistyczny. Później do liczby przeciwników Związku doszła założona w 1909 r. Śląska Partia Ludowa. Pomimo to do wybuchu I wojny światowej Związek potrafił utrzymać pozycję pierwszego stronnictwa politycznego na terenie Czechowic i Dziedzic. We wrześniu 1905 r. utworzono Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Dziedzicach. Czołówkę organizatorów stanowili nauczyciele: Stanisław Kmiecicki, Karol Mazurek i Władysław Górnikiewicz. Dziedzickie gniazdo „sokole” obejmowało działalnością całą północną część powiatu bielskiego od Czechowic po Zarzecze. Organizacją pod wieloma względami podobną do „Sokoła” była utworzona w 1910 r. placówka Związku Strzeleckiego w Czechowicach, której założycielami byli: Adolf Danel, Józef Wamposzyc i Franciszek Woleński⁶.

Czechowice i Dziedzice w okresie dwudziestolecia międzywojennego należały do miejscowości dobrze uprzemysłowionych. Przodującą rolę w życiu gospodarczym i społecznym obok obu miejscowości odgrywała górująca liczebnością załogi nad pozostałymi przedsiębiorstwami kopalnia węgla

⁶ *Sprawozdanie Macierzy Szkolnej dla Księstwa Cieszyńskiego, 1887/1888-1904/1905*

Posel Związku Śląskich Katolików, nr XIX 1893r., str. 53, nr XXI 1894r., nr XXIV 1896r., nr XXVI 1901r.
W. Ogrodziński, *Dzieje dzielnicy śląskiej „Sokoła”*, Katowice 1937 r.

kamiennego w Żebraczy. Od 1919 r. firma występowała pod nazwą: Zakłady Górnicze „Silesia” Spółka Akcyjna – Bielsko z siedzibą zarządu w Dziedzicach. Kolejną pozycję zajmowały czechowickie rafinerie nafty. Na stosunki społeczne i gospodarcze w Dziedzicach coraz większy wpływ wywierała „wałcownia”. Od 1918 r. zakład należał do spółki akcyjnej z Morawskiej Ostrawy. W 1925 r. wyodrębniono z niej przedsiębiorstwa leżące w Polsce, tworząc firmę: Walcownia Metali, Spółka Akcyjna z siedzibą w Dziedzicach. Do jej założycieli należał między innymi Śląski Bank Eskontowy w Bielsku. Obok istniejących powstałych jeszcze przed I wojną światową zakładów przemysłowych pojawiły się po jej zakończeniu nowe przedsiębiorstwa, które powiększyły miejscowy rynek pracy i znacznie wzbogaciły strukturę gałęziową dynamicznie rozwijającego się ośrodka przemysłowego. Pierwszym powstałym po wojnie zakładem tej branży była firma Franciszka Cofała – Fabryka maszyn i pomp, założona w 1919 r. w Czechowicach. Znacznie większą rolę gospodarczą odegrały jednak dwa inne zakłady przemysłowe. Starszym z nich była „Polska Morawia” Czechowicki Przemysł Towarów Żelaznych Spółka z o.o. Fabrykę wybudowano w 1923 r. na resztówce Dolnego Lasu przylegającej do linii kolejowej Dziedzice – Bielsko. Pomyślny rozwój przedsiębiorstwa przerwała recesja gospodarcza wielkiego kryzysu, a po pożarze w 1932 r. fabryka nie podjęła już produkcji. Ocalałe z pożaru zabudowania wraz z obszernym placem budowlanym dotychczasowi właściciele sprzedali w 1935 r. działającej w Bielsku od 1926 r. firmie Polskie Zakłady Fabryczne Rowerów Spółka z o.o. Od 1937 r. firma ta zaczęła występować pod nazwą „Apollo” Zakłady Przemysłowe H. Geymayer Spółka Komandytowa. W latach 1921 oraz 1928 założono dwie firmy przemysłu elektrotechnicznego, odpowiednio Spółkę Akcyjną Przemysłu Elektrycznego „Czechowice” i Fabrykę Kabli Clement Zahm Spółka z o.o. w Dziedzicach – popularna „kablownia”. Postępom uprzemysłowienia towarzyszyły przemiany krajobrazu. Miejsce dotychczas rozproszonej zabudowy wiejskiej zaczęły zajmować tereny zwartej zabudowy o miejskim charakterze. Powstanie takiej zabudowy w Dziedzicach w rejonie dworca kolejowego i wzdłuż ul. Kolejowej miało miejsce jeszcze przed I wojną światową. Był to wynik żywiołowej koncentracji życia gospodarczego w tym ruchliwym miejscu. Spośród wzniesionych tam budynków

wyróżniał się hotel Gebauera oraz dom handlowy i wytwórnia wódek gatunkowych Leona Krzysztoforskiego. Po powstaniu w 1925 r. czechowickiego targowiska – rynku, na sąsiednim wyrębsku zaczęło powstawać osiedle, które ludność nazwała Lesiskiem. Pierwszym okazałym budynkiem wzniesionym w tym rejonie był gmach ubezpieczalni społecznej. W latach 1927-29 cały ten obszar został skanalizowany. W sąsiedztwie rynku w 1936 r. wybudowano gminny dom administracyjny a w latach 1938-39 również kościół. W ten sposób definitywnie zmieniono dotychczasową lokalizację ośrodka dyspozycyjnego gminy.

Dwudziestolecie międzywojenne przyniosło pełne zwycięstwo szkoły polskiej. Zasięg oddziaływania szkoły niemieckiej zmniejszał się szybko. W wynajętych salach niemieckiego budynku szkolnego została umieszczona Szkoła Podstawowa nr 4, która po wygaśnięciu w 1934 r. klas niemieckich przyjęła go w pełne użytkowanie. W roku 1931 powstał w Dziedzicach nowy obszerny gmach szkolny. Po przeprowadzonej w 1933 r., reorganizacji szkolnictwa wszystkie szkoły w liczbie pięciu w Czechowicach i jednej w Dziedzicach zostały przekształcone w pełnooddziałowe siedmio i ośmioklasowe szkoły podstawowe. Rozwojowi oświaty towarzyszyło umacnianie się instytucji wychowania pozaszkolnego. Jednym z nich było Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Dziedzicach, Towarzystwo Tatrzańskie w Dziedzicach, następnie Robotnicze Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Siła” w Czechowicach. Z pozostałych stowarzyszeń kulturalnych wymienić trzeba czechowickie chóry mieszane – „Harmonię” (1928) oraz „Lutnię” (1932). Dorobek kulturalny okresu dwudziestolecia międzywojennego postawił obie gminy w liczbie najlepiej rozwiniętych jednostek administracyjnych tego typu w województwie śląskim⁷.

Wybuch wojny i wrzesień 1939 r. oznajmiły mieszkańcom Czechowic i Dziedzic niemieckie samoloty, które pojawiły się w godzinach rannych w tych stronach. Województwo Śląskie zostało wcielone do Rzeszy Niemieckiej 8.10.1939 r. Od pierwszych chwil okupacji hitlerowskiej Czechowice i Dziedzice znajdowały się pod wspólnym tymczasowym zarządem, wykonywanym przez miejscowego Niemca Leopolda Ladenbergera. Dnia 1.10.1941 r. rozwiązano gminę

⁷ R. Wiesner, *Kopalnia Węgla Kamiennego „Silesia” w Czechowicach-Dziedzicach (kronika kopalni)*, Czechowice-Dziedzice 16.06.1959 r.

M. Wanatowiczowa *Przemysł metalowy na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w okresie międzywojennym*.

Dziedzice, a jej terytorium wcielono do Czechowic. Kierowniczą rolę polityczną pełniła w gminie Nationalsozialistische Deutsche Arbeitspartei. Głównym zadaniem miejscowych grup NSDAP było organizowanie terroru. Narzędziami terroru były: Sturmabteilungen (SA), Geheimstaatspolizei (Gestapo), Schutzpolizei (policja porządkowa). Do najczęściej stosowanych należały przymusowe zsyłki na roboty w głąb Rzeszy, wywłaszczenia, łapanki uliczne i domowe, deportacje do obozów, wyroki śmierci oraz publiczne egzekucje. Zniszczono całe polskie życie organizacyjne i kulturalne. Zlikwidowano polskie szkolnictwo i zabroniono posługiwania się językiem polskim w miejscach publicznych. Najpotężniejszym środkiem terroru stworzonym przez hitlerowców były obozy karne. Również na terenie Czechowic, istniały obozy w których umierali ludzie skazani na niewolniczą pracę. Po aresztowaniu i osadzeniu w Dachau jezuitów stale przebywających w domu rekolekcyjnym w Czechowicach (10.04.1940 r.) został tam urządzony punkt przejściowy nr 173 dla przesiedleńców niemieckich. Ten stan trwał do 7.07.1942 r., kiedy to w budynku powstał Polenlager nr 63, który zlikwidowano w styczniu 1945 r. W wyniku represji całe polskie życie narodowe zeszło do podziemia i mimo skromnych form trwało nadal. Bardzo ważnym składnikiem polskiego życia podziemnego było tajne nauczanie, które rozwinęło się równocześnie ze zlikwidowaniem szkolnictwa polskiego⁸.

Bezpośrednie działania wojenne wywarły niszczycielski wpływ na wszystkie dziedziny życia. Stopień zniszczenia potencjału produkcyjnego wahał się w granicach 45%. Mimo ogromnych trudności, główne fabryki podjęły pracę, a ruch pociągów na linii Dziedzice – Bielsko przywrócono już po tygodniu od momentu wyzwolenia. Odbudowie życia gospodarczego towarzyszyły rewolucyjne przemiany struktury społeczno-własnościowej. Ziemią podworską w Czechowicach Górnych uposażono Liceum Rolnicze dla Dorosłych, natomiast w rejonie Grabowic utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne „Nowy Dwór”. Szkoły rozpoczęły działalność dydaktyczną już w końcu marca 1945 r. W 1945 r. wznowiły także działalność miejscowe kluby sportowe RKS Czechowice, a później KS „Grażyna”. W 1947 r. przekazano do użytku nowy budynek przedszkola i przystąpiono do prac

⁸ R. Janusz, *Kronika Związku Bojowników o Wolność i Demokrację*, Koło Czechowice-Dziedzice, 1963 r. (odpis).

R. Hrabar, *Niemieckie obozy dla Polaków na Śląsku w czasie II wojny światowej – „Polenlager”*, Katowice 1972 r. str. 63-64, 98-99.

organizacyjnych związanych z uruchomieniem szkół średnich. W roku szkolnym 1948/49 otwarte zostały pierwsze klasy Gimnazjum Przemysłowego (przekształconego później w Technikum Hutnicze i Zasadniczą Szkołę Zawodową) oraz Liceum Ogólnokształcącego. Ostatnią ważną instytucją, powstałą w końcu tego dziesięciolecia, była biblioteka gminna (1949 r.).

Sprawa nadania Czechowicom i Dziedzicom praw miejskich była aktualna już w okresie dwudziestolecia międzywojennego i towarzyszyła projektom połączenia obu miejscowości. Z pomysłem nadania zjednoczonym gminom praw miejskich Starostwo Powiatowe w Bielsku wystąpiło już w 1928 r. Realizacja tego zamiaru napotkała jednak rozliczne przeszkody gospodarcze, polityczne, a nawet i osobiste. Rywalizacja między lokalnymi przywódcami nie należała do przyczyn pośrednich. Dała zresztą znać o sobie również po II wojnie światowej ale zanik przyczyn podstawowych doprowadził do utrzymania jedności administracyjnej obu gmin, co z kolei umożliwiło uzyskanie praw miejskich. Prawa miejskie nadano Czechowicom-Dziedzicom na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 14 grudnia 1950 r. Przekształcone w miasto gminy wiejskie miały odtąd nosić miano Czechowice. To niewątpliwie niesprawiedliwe postanowienie wywołało niezadowolenie licznych dziedziczán. Podjęte przez nich działania na rzecz przywrócenia poprzedniej nazwy zostały uwieńczone sukcesem. Rozporządzeniem z 13 listopada 1953 r. Prezes Rady Ministrów przywrócił miejscowości nazwę Czechowice-Dziedzice. Pierwszym przewodniczącym Rady Narodowej nowego miasta został Franciszek Bartoszek dotychczasowy długoletni wójt Czechowic-Dziedzic. Historycznie ukształtowany obszar Czechowic i Dziedzic obejmował łącznie 33,94 km², na których zamieszkiwało 17500 osób narodowości polskiej. Dziś w skład Czechowic-Dziedzic wchodzi obszar miejski i wiejski o powierzchni 66,4 km² i liczy sobie około 48 tys. mieszkańców. Czechowice-Dziedzice leżą przy drodze krajowej Gdańsk – Warszawa – Bielsko-Biała – Cieszyn, 8 km od Bielska-Białej, 80 km od Krakowa przy trasie kolejowej Warszaw – Kraków – Wiedeń. Naturalną granicę obszaru tworzy od wschodu rzeka Biała uchodząca do Wisły stanowiącej jego granicę północną. Od północnego zachodu granicę stanowi zbiornik wody w Goczałkowicach. Na obszarze miasta istnieje rezerwat torfowiskowy „Rotuz” oraz chroniony zespół przyrodniczo krajobrazowy „Sokoły”

z łęgowskim ślepowrona. Są też tereny do polowań. Gospodarkę tę prowadzą dwa koła łowieckie „Bażaniec” i „Knieja”. Ponad 15% powierzchni zajmują lasy, prawie 6% stawy hodowlane. Gospodarka rybna należy do jednych z najlepiej rozwiniętych na południu Polski. Miasto charakteryzuje się luźną i rozproszoną zabudową, przy czym głównie w centralnej części znajdują się skupiska mieszkaniowe przemieszane z zabudową przemysłową, z reguły uciążliwą. Podstawową funkcją miasta jest przemysł, terenów wiejskich – rolnictwo. Działalność gospodarcza obejmuje szerokie spektrum: począwszy od wydobycia węgla, poprzez przemysł rafineryjny, elektroenergetyczny, metalurgii miedzi, samochodowy, kabli i przewodów, wyrobów elektrotechnicznych, organiczny, ceramiki budowlanej, betonów, tartaczny, zapalczany, celulozowo-papierniczy, wełniany, filcowy i tkanin technicznych, odzieży i bielizny osobistej, kończąc na mięsnym i piekarniczym⁹.

⁹ S. Bednarz, J. Wieliński, *Rozwój szkolnictwa*, Bielsko-Biała
Zarys rozwoju miasta i powiatu, po redakcją H. Rechowicza, Katowice 1971 r., str. 523, 536-537, 540
Informator miejski, Czechowice-Dziedzice 1993 r.

II. Początki działalności Klubu RKS „Walcownia” (1921-1945)

Początki ruchu sportowego na terenie Czechowic-Dziedzic przypadają na pierwsze lata dwudziestego wieku, a więc na okres kiedy Polska pozbawiona była bytu państwowego na skutek rozbiorów, procesów germanizacyjnych i tępienia wszelkich przejawów życia społecznego ludności polskiej. W historii klubu przyjmuje się jako początek rok 1921, tj. rok, w którym klub zgłosił drużynę w PZPN. Robotniczy Klub Sportowy Czechowice wyrósł na gruncie ruchu robotniczego, przy ówczesnej „Schodnicy” (dzisiejszej Walcowni Metali „Dziedzice” S.A.) i Rafinerii Nafty „Vacuum Oil Company”. Od roku 1921 Klub posługuje się znakiem klubowym który przedstawia poniższa fotografia 4.

Fotografia 4. Znak klubowy RKS „Walcownia”

W roku 1905 powstaje Robotnicze Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Siła” w Krakowie a w roku 1918 w Czechowicach. Pierwsze jednak robotnicze kluby sportowe powstają w trzy lata później między innymi RKS „Widzew” w Łodzi, RKS „Marymont” w Warszawie, RKS „Siła” w Mysłowicach, RKS „Młot”

w Czechowicach. Założycielami Robotniczego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Siła” w Czechowicach, z którego powstał RKS „Młot”, byli Franciszek i Robert Bartoszkowie, Michał Bromnik i Andrzej Czuma. W pierwszym okresie działalności powołano do życia sekcję teatralną, której inicjatorem był Andrzej Czuma. W roku 1921 powstaje sekcja piłki nożnej pod nazwą RKS „Młot”, która daje początek działalności sportowej obecnemu RKS „Walcownia” w Czechowicach-Dziedzicach. Członkami RKS „Młot” byli robotnicy „Vacuum Oil Company”, „Kablowni” i Walcowni Metali, a także postępowi studenci. Był to jedyny robotniczy klub sportowy na Śląsku Cieszyńskim. W 1925 r. RKS „Młot” zmienił nazwę na Robotniczy Klub Sportowy Czechowice, a w tym okresie najczęściej występowali w jego drużynie: Władysław Adamaszek, Stanisław i Tadeusz Bieleninowie, Antoni Borgieł, Karol Barucki, Jan Brzęczek, Teofil i Franciszek Gnizowie, Ludwik Kotas, Józef Rogoń, Wiktor Ryszka, Wiktor Szołtysek, Antoni Stryczek, Marian Sikora i inni. RKS rozgrywa z powodzeniem spotkania ze „Szturmem” i BBSU z Bielska, „Górnikiem” Brzeszcze, „Koszarawą” Żywiec i „Sołą” Oświęcim. W roku 1932 piłkarze RKS zdobywają mistrzostwo podokręgu bielskiego PZPN, ubiegając się o wejście do Ligi śląskiej. Dnia 11 września 1932 r. RKS otrzymuje nowy stadion. W czasie uroczystego otwarcia, piłkarze rozegrali towarzyski międzynarodowy mecz z KS „Slovan” Morawska Ostrawa, niestety przegrywając 2:3. W latach 1926-34 najczęściej występowali: Tadeusz Babiarczyk, Julian Dobija, Franciszek Gola, Józef Kord, Alojzy Mola, Adolf Orawiec, Józef Peroutka, Wilhelm Nowara, Stefan Urański, Jan Pala, Wilhelm Suchoń, Ludwik Suchy, Emil Rauer, Feliks Roszkowski. Duże sukcesy piłkarze notują również w latach 1938/39. Chociaż i tym razem nie zdobywają upragnionego awansu do klasy wyższego szczebla, to jednak zwycięstwa z tak renomowanymi wówczas drużynami jak np. „Strzelec” Piekary (3:2), 06 Katowice (1:0), „Sławia” Ruda Śląska (4:0), „Silesia” Paruszowice (5:3) mają swoją wymowę. Trenerem drużyny jest były piłkarz Cracovii – Zygmunt Chruściński. W latach 1935-39 w drużynie piłkarskiej występują najczęściej: Bolesław Buliński, Franciszek Chlebek, Adam Czyżyk, Czesław Gajda, Karol Jarczok, Bronisław Krawczyk, Jan Mitrega, Józef Mol, Władysław Paszek, Leon Peterko, Alojzy Rembecki, Józef Słomka, Marian Słomka, Franciszek Suchy, Karol Wałoszek,

Bronisław Sedlaczek, Bronisław Kwaśny i inni. Jednak działalność RKS—u nie opierała się wyłącznie na sekcji piłki nożnej. Z inicjatywy Andrzeja Czumy, Antoniego Góry i Antoniego Stryczka powstała sekcja gimnastyczna, która zrzeszała około 35 mężczyzn i około 20 kobiet. W 1921 roku pierwsze ćwiczenia odbyły się w sali gimnastycznej podstawowej szkoły niemieckiej (obecna Szkoła Podstawowa nr 4 w Czechowicach-Dziedzicach), natomiast w latach 1923-39 zajęcia odbywały się w dużej sali „Domu Robotniczego”. W roku 1924 utworzono sekcję lekkoatletyczną, którą w roku 1933 zgłoszono do Polskiego Związku Lekkoatletycznego w Katowicach. Głównym inicjatorem utworzenia sekcji był 17 letni wówczas Józef Wysała, który był jednocześnie instruktorem, działaczem i zawodnikiem. Zawodnicy RKS-u brali udział w Robotniczych Mistrzostwach Polski, a barwy klubu reprezentowali: Irena Żaczekiewicz (Wysała), Zofia Malec (Stryczek), Wanda Brzoza (Szczotka), Ewa Hajn, Józef Bartoszek, Tadeusz Bielenin, Jan Budniok, Józef Kubaczka, Józef Pajak, Franciszek Pawlik, Wiktor Rysza, Emanuel Sikora, Franciszek Sobota, Piotr Salon, Leon Stryczek, Herbert Szandel, Ferdynand Szczotka, Emil Widuch.

W roku 1933 powołano do życia także sekcje siatkówki męskiej i żeńskiej. Do wyróżniających się zawodników należeli: Waleria Brzęczek (Erfurt), Irena Żaczekiewicz (Wysała), Rozalia Piotrowska, Wanda Brzoza, Zofia Malec, Marta Studnicka, Anna Urbaniec ponadto Józef Wysała, Józef Bartoszek, Józef Jurek, Franciszek Pawlik, Józef Pajak, Marian Erik, Juliusz Kubica i inni.

Od 1930 roku zaczęły się tworzyć początki sekcji hokejowej. W tym też roku hokeiści zadebiutowali meczem z BBSU z Bielska niestety przegrywając (1:7). W tym okresie filarami sekcji byli: Jan Bujak, Marian Grabiec, Bronisław Krawczyk, Alfons Kruczyński, Rudolf Kruczyński, Ryszard Kotzian. Franciszek Suchy, Bogusław Szostak, Ryszard Zyznarski, Józef Wysała, Tadeusz Żaczekiewicz, Wiktor Janota, Tadeusz Janik. W okresie od 1939-45 roku wojna zniszczyła dobytek klubu a RKS zawiesił działalność sportową, nastąpił czas niewoli, a sportowcy stanęli do walki z okupantem¹⁰.

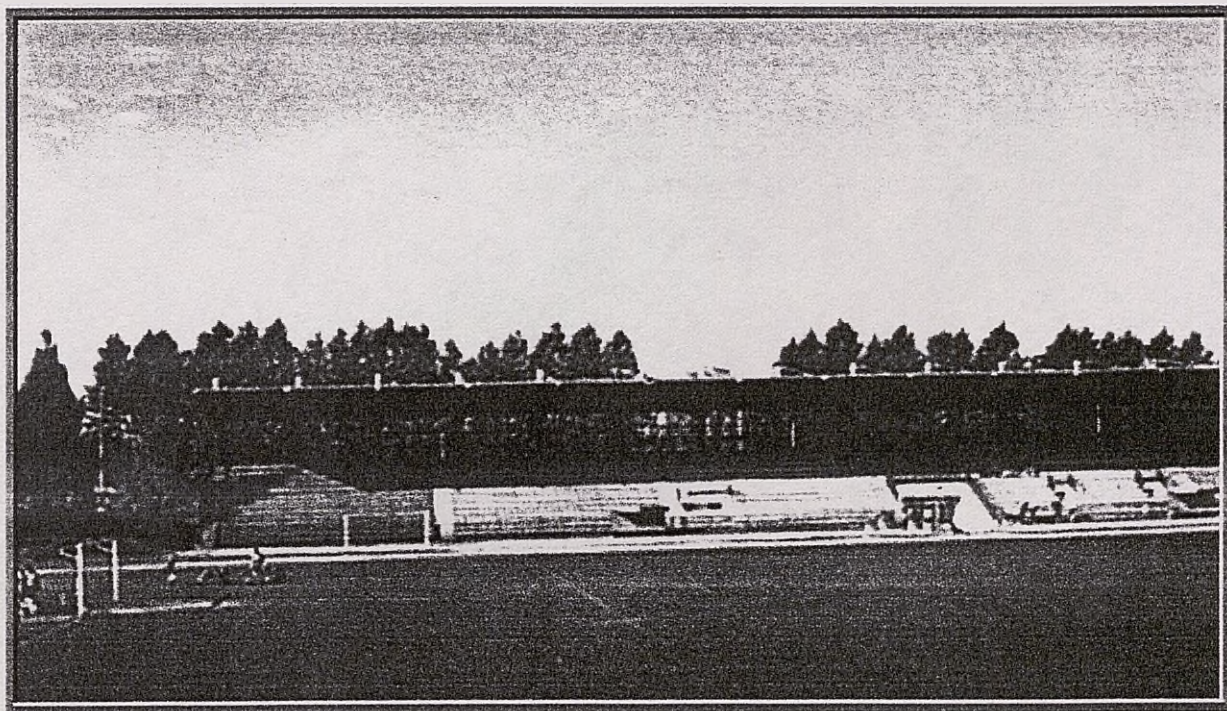
¹⁰ *Wydania Jubileuszowe 50 i 75-lecia RKS „Walcownia”*, pod redakcją Józefa Klisia przy współpracy działaczy klubowych między innymi Tadeusza Janika i Emila Buchty.

III. Działalność Klubu po II wojnie światowej

Bezpośrednio po wyzwoleniu Polski spod okupacji hitlerowskiej doszło do spotkania najaktywniejszych działaczy RKS-u Czechowice, aby reaktywować dalszą działalność klubu. Dnia 2 kwietnia 1945 r. doszło do pierwszego zebrania działaczy i sympatyków, na którym wybrano Zarząd Klubu. W składzie nowopowstałego Zarządu znaleźli się: Tadeusz Galos, Władysław Suchy, Romuald Pryjda, Stefan Urański, Karol Rogol, Robert Bartoszek, Julian Dobija, Paweł Janik, Józef Suchy, Jan Brand. Oprócz Walcowni Metali „Dziedzice” do współpracy z klubem dołączają jeszcze „Śląska Fabryka Kabli”, Zjednoczone Zakłady Rowerowe „Apollo” oraz Rafineria Nafty. Klub stanął na mocnych fundamentach finansowych i zaczął się coraz lepiej rozwijać. Prezesem klubu został ówczesny Dyrektor Walcowni Metali „Dziedzice” – mgr inż. Cyryl Niewiadomski, który po dwóch latach obejmowania tej funkcji ustępuje miejsca inż. Rajmundowi Szelidze, wiceprezesem zostaje Władysław Suchy.

W styczniu 1948 roku Ministerstwo Przemysłu wydaje zarządzenie, iż wszystkie kluby sportowe działające przy zakładach pracy, chcące korzystać z pomocy finansowej tychże zakładów, zmuszone są przejść pod opiekę Związków Zawodowych. Dlatego też RKS na tej podstawie otrzymuje nową nazwę „Związkowy Klub Sportowy Metalowców „Walcownia” Czechowice – ZKSM „Walcownia” Czechowice. 21 maja 1949 roku rozpoczęto prace związane z modernizacją boiska sportowego, gdzie wybudowano 400-stu metrową bieżnię z czterema torami, bieżnię 100-metrową z sześcioma torami, skocznię do skoku w dal, wzwyż i do skoku o tyczce, boisko do siatkówki. Był to na ówczesne czasy najlepszy obiekt sportowy w powiecie bielskim. Zmiany organizacyjne w sporcie polskim powodują kolejno zmianę nazwy klubu. 12 stycznia 1950 roku – na walnym zebraniu klubu zapada decyzja o zmianie nazwy, tym razem na KS „Stal” Czechowice, którego prezesem zostaje Karol Stryczek a zastępcą Franciszek Tomaszczyk. Z początkiem lat 60-tych dochodzi do kolejnej, ostatniej już zmiany nazwy klubu na Robotniczy Klub Sportowy „Walcownia” Czechowice-Dziedzice. W tym okresie wszystkie imprezy sportowe organizowane były na stadionie przy Zakładach Rowerowych „Apollo”. 2 listopada 1972 roku z uwagi na rozbudowę

zakładu (dzisiejszej Fabryki Samochodów Małolitrażowych), klub został zmuszony do odstąpienia boiska. Przyrzeczono jednak klubowi wybudowanie nowego obiektu sportowego. Wówczas treningi i zawody rozgrywane były na boiskach pobliskich zaprzyjaźnionych klubów: KS „Górnik” Czechowice, „Polam-Kontakt” Czechowice oraz najdłużej w LKS Zabrzeg. Wobec zaistniałej sytuacji zrezygnował z funkcji Prezesa klubu – Władysław Suchy był Dyrektorem Walcowni „Dziedzice”, na którego miejsce stanął Henryk Borowski. Sporządzono umowę z FSM i klubem sportowym RKS „Walcownia” odnośnie wybudowania nowego obiektu sportowego. Do budowy nowego stadionu przy ulicy Legionów przystąpiono dopiero w roku 1975. 22 lipca 1978 roku nastąpiło uroczyste otwarcie. Wykonano konstrukcję stalową na trybunę mieszczącą dziś około 4 tys. kibiców oraz szatnie dla zawodników, wykonano bieżnię i skocznię do skoku w dal. Dzisiejszy Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Czechowicach-Dziedzicach jest miejscem zajęć sportowych piłkarzy począwszy od najmłodszych adeptów piłki nożnej skończywszy na I drużynie seniorów.

Fotografia 5. Stadion MOSiR w Czechowicach-Dziedzicach

Obecnie klub funkcjonuje dzięki ogromnej pomocy finansowej i życzliwości Zarządu Walcowni Metali „Dziedzice” S.A., Związków Zawodowych Pracowników Walcowni Metali „Dziedzice” S.A., Zarządu Pracowniczej Spółki Akcyjnej „Walcownia”, prywatnym przedsiębiorcom z obecnym V-ce Prezesem klubu panem Markiem Szołdrą na czele.

PREZESI KLUBU	
Okres działalności	Imię i nazwisko
1919 – 1920	Andrzej Czuma
1921 – 1927	Robert Bartoszek
1928 – 1937	Franciszek Zieleźnik
1938	Władysław Kołodziej
1945	Tadeusz Galas
1946	Cyryl Niewiadomski
1947	Rajmund Szeliga
1948	Władysław Remin
1949 – 50	Karol Stryczek
1951 – 1955	Bronisław Orkisz
1956	Grzegorz Medwid
1957 – 1960	Konrad Skiba
1961 – 1964	Zygmunt Martynowski
1965	Franciszek Gryzełko
1966	Tadeusz Bitka
1967 – 1971	Władysław Suchy
1972 – 1976	Henryk Borowski

1977	Jerzy Nowotarski
1978 – 1982	Roman Pająk
1983 – 1986	Bogusław Waleczek
1987 – 1990	Tadeusz Kapias
1991 – 1998	Henryk Szafron
1999 – 1999/11	Bogusław Waleczek
1999/11 – 2000	Marek Buchta – funkcję pełni nadal

IV. Działalność sportowa Klubu RKS „Walcownia”

Chociaż ostoją klubu była i jest do dnia dzisiejszego sekcja piłki nożnej, jednakże na przestrzeni wieloletniej działalności klubu również i inne dyscypliny potrafiły rozwinąć swoją działalność sportową. Pragnę przedstawić działalność poszczególnych sekcji sportowych RKS „Walcownia” poczynawszy od 1945 roku aż po dzień dzisiejszy.

1. Sekcja piłki nożnej

Już w pierwszej połowie 1945 roku piłkarze RKS-u Czechowice rozgrywają pierwsze spotkania towarzyskie między innymi z RKS Kaniów, SKS „Grażyna” Dziedzice. Zespół zostaje zgłoszony do rozgrywek mistrzowskich Podokręgu Bielsko. W latach 1945 – 1947 drużyna zalicza się do jednych z najlepszych na Podbeskidziu, pokonując takie zespoły jak np. BBTS Bielsko, BKS Bielsko, TS „Koszarawa” Żywiec, „Beskid” Andrychów, „Skawa” Wadowice, „Hejnał” Kęty. W 1947 roku piłkarze RKS-u zdobywają mistrzostwo Podokręgu bielskiego i awansują do śląskiej klasy „A”. Drużyna grała najczęściej w składzie: Rudolf Buja, Józef Borgieł, Franciszek Mańdok, Emil Waliczek, Marian Grabiec, Józef Jeleń, Antoni Waliczek, Franciszek Pluciński, Mieczysław Chrząszcz, Tadeusz Janik, Adam Czyżyk¹¹.

W 1948 roku ZKSM „Walcownia” rozgrywa zawody mistrzowskie w klasie „A” Śląskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej Katowice. W 1949 roku następuje reorganizacja sportu w wyniku czego powstaje autonomiczny Podokręg Bielsko i drużyna w rozgrywkach mistrzowskich 1949/1950 zostaje przydzielona do tego Podokręgu. W 1950 roku drużyna zdobywa mistrzostwo autonomicznego Podokręgu Bielsko i zyskuje prawo uczestnictwa gry o mistrzostwo Śląska. Niestety drużyna pod wodzą Mieczysława Bieńka i Wacława Pegzy zostaje wyeliminowana przez „Stal” Nowy Bytom. W 1951 roku ma miejsce dalsza reorganizacja rozgrywek. Utworzono tzw. klasy: wojewódzką oraz powiatową.

¹¹ *Deklaracja Wydziału Gier i Dyscyplin Śląski O.Z.P.N. Bielsko 19.10.1945 r.*

Całą grupę „A” Podokręgu Bielsko-Biała zaliczono do klasy wojewódzkiej z obowiązującą jedną tylko rundą rozgrywek (bez rewanżów). Wyłoniony mistrz zakwalifikuje się do rozgrywek o wejście do II Ligi państwowej. Po ukończeniu rozgrywek klasy „A” wyłoniono 21 mistrzów grup, którzy rozgrywali mecze według przeprowadzonego losowania. Nie dotyczyło to jedynie mistrzów 2 grup wielkiego miasta Katowic – „Spójni” i „Górnika”. W bezpośredniej konfrontacji tych zespołów „Spójnia” okazała się lepsza i to właśnie ona rozgrywała finał z drużyną wyłonioną z rozgrywek dziewiętnastu pozostałych mistrzów. W końcu pozostało już tylko 8 zespołów: „Stal” Rybnik, „Górnik” Brzozowice, „Konstal” Chorzów, „Huta 1 Maja” Gliwice, „Stal” Bobrek, LZS Podlesianka, „Górnik” Niwka oraz „Stal” Czechowice.

Wyniki eliminacji:	
„Stal” Czechowice – „Stal” Cieszyn	10:2
„Stal” Cieszyn – „Stal” Czechowice	2:0
„Stal” Czechowice – „Górnik” Makoszowy	4:0
„Górnik” Makoszowy – „Stal” Czechowice	1:2
„Górnik” Brzozowice – „Stal” Czechowice	2:4
„Stal” Czechowice – „Górnik” Brzozowice	0:0
„Stal” Bobrek – „Stal” Czechowice	2:3
„Stal” Czechowice – „Stal” Bobrek	1:0

Natomiast po drugim zwycięstwie nad „górnikiem” Niwka „Stal” Czechowice została drugim finalistą Mistrzostw Śląska. W decydującym meczu o mistrzostwo „Stal” Czechowice rozgromiła na własnym boisku „Spójnię” aż 7:0. Oba zespoły reprezentowały Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej Katowice w rozgrywkach o miejsce w II Lidze państwowej. Oprócz zdobytego „Mistrza Śląska” drużyna zdobyła Mistrzostwo Zrzeszenia „Stal”, po efektownym zwycięstwie nad II ligową „Stalą” Sosnowiec (4:1). Zespół zdobył również Puchar Przechodni

Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej Katowice po wysokim zwycięstwie nad „Górnikiem” Michałkowice (7:1). W ten sposób „Stal” Czechowice zdobyła 3 tytuły „Mistrza Śląska” w 1952 roku¹².

Największe sukcesy w działalności piłki nożnej przyniósł rok 1953. Wtedy to drużyna zajęła II miejsce w Lidze Śląskiej tuż za renomowanym „Górnikiem” Zabrze. Lata 1950 – 1953 zgodnie zostały nazwane „złotym okresem” klubu. W towarzyskich spotkaniach występowały na czechowickim stadionie takie drużyny jak np. ówczesny „Kolejarz” Poznań, czy też „Ruch” Chorzów ze znakomitościami jak: Gerard Cieślik, Mieczysław Gracz, Józef Kohut, Teodor Anioła. Wyniki spotkań rozegranych w tym okresie z zespołami I Ligi państwowej przedstawiają się następująco:

„Stal” Czechowice – „Ruch” Chorzów	1:1
„Stal” Czechowice – „Wisła” Kraków	4:4
„Stal” Czechowice – „Szombierki Bytom	1:1
„Stal” Czechowice – ŁKS Łódź	4:3
„Stal” Czechowice – „Górnik” Radlin	2:1
„Stal” Czechowice – OWKS Kraków	1:1
„Stal” Czechowice – „Ruch” Chorzów	2:2
„Stal” Czechowice – „Kolejarz” Poznań	1:0
„Stal” Czechowice – „Wisła” Kraków	1:0
„Stal” Czechowice – „Garbarnia” Kraków	2:0
„Stal” Czechowice – „Ruch” Chorzów	2:1

Po tym wspaniałym dla Czechowic okresie klub przeżywał kryzys. Na przemian występował w Lidze Śląskiej lub bielskiej klasie „A”. W roku 1955 piłkarze musieli opuścić III Ligę Śląską. Wtedy to Zarząd Klubu postanowił

¹² Protokół Walnego Zebrania ZKS „Stal” z 19.01.1950 r.,
Sprawozdanie z działalności Klubu 20.12.1951 r.
„Sport” 20.11.1952 r.

zatrudnić nowego trenera Kurzeję, byłego zawodnika wicemistrza Polski „Górnika” Radlin. Dzięki jego pracy szkoleniowej „Stal” Czechowice zdobyła znowu awans do III Ligi w roku 1957. Do awansu przyczynili się następujący zawodnicy: Edward Broda, Mieczysław Lasota, Wiesław Maj, Antoni Waliczek, Józef Borgieł, Eugeniusz Fuchs, Zdzisław Korczyk, Józef Kasperek, Emil Buchta, Andrzej Okruta, Józef Ryndak, Franciszek Waliczek, Marian Cholewa, Karol Hankowski, Mieczysław Szypuła i Leszek Wywiół¹³.

Lata sześćdziesiąte przyniosły dla klubu znów wzloty i upadki. Drużyna walczyła na przemian w Lidze Śląskiej i znowu wracała do klasy „A”. W roku 1963 trenerami zostają byli wychowankowie klubu Emil Buchta oraz Rudolf Buja. Efektem ich pracy szkoleniowej było zdobycie kolejnego już mistrzostwa klasy „A” w Podokręgu Bielsko-Biała i awans do III Ligi Śląskiej. Jednak po rocznym pobycie zespół zdobył 18 punktów co nie wystarczyło na utrzymanie się w III Lidze i zmuszony został opuścić szeregi i powrócić do klasy „A”. Do roku 1969 drużyna występowała w klasie „A”. W tym też roku awansowała pod wodzą trenera Orszulika do nowo utworzonej klasy okręgowej. Po rocznym pobycie zmuszona była do powrotu do klasy „A” bielskiego podokręgu, gdzie zdobyła II miejsce za „Cukrownikiem” Chybie. W sezonie piłkarskim 1971/72 powrócił do trenowania zespołu RKS-u trener Emil Buchta, któremu udało się stworzyć dobry kolektyw i wywalczył znowu awans do ligi okręgowej¹⁴.

W 1973 roku po skończonych rozgrywkach w lidze okręgowej nastąpiła reorganizacja rozgrywek piłkarskich przez PZPN w Warszawie. Z ligi okręgowej utworzono 2 klasy – ligę okręgową „A” i „B”, do której zaliczono „Stal” Czechowice. W 1974 roku dochodzi do kolejnej reorganizacji rozgrywek piłkarskich. Tylko dwie drużyny awansowały do klasy wojewódzkiej, pozostałe zaś rozdzielono do klas międzypowiatowych, także od 1975 roku drużyna grała w klasie międzypowiatowej w grupie IV. W rok później ma miejsce następna reorganizacja. Na skutek powstania nowych województw, dokonano podziału terenowego drużyn piłkarskich. RKS „Walcownię” przydzielono do województwa

¹³ *Protokoły Walnych Zebrań „Stal” Czechowice z działalności w latach 1952, 1953, 1954, 1955 „Sport Śląski” – 16.11.1957 r.*

¹⁴ *Protokoły Walnych Zebrań „Stal” Czechowice 1958 r., 1959 r.,*

„Kronika Beskidzka” 09-15.08.1969 r.

„Kronika Beskidzka” 18-24.07.1970 r.

katowickiego. Powstał więc nowa nazwa – „Klasa Terenowa”. W tym okresie drużynę reprezentowali: Franciszek Tekieli, Józef Klima, Mieczysław Surzyń, Roman Zańko, Zdzisław Pisarek, Roman Tekieli, Franciszek Wrzoł, Bogusław Waleczek, Marek Lasota, Andrzej Lasota, Marian Mazur, Józef Sztuka, Ryszard Bombar, Jerzy Szafran i Marek Pośpiech. Trenerem drużyny był Roman Pająk. Należy tu wspomnieć iż w latach 1972 – 1978 z powodu braku własnego boiska drużyna zmuszona była korzystać z boisk innych klubów. Ta trudna sytuacja spowodowała brak zainteresowania klubem ze strony kibiców i młodzieży sportowej, którzy z powodu trudności dojazdowych do Zabrzega (około 5 km od Czechowic-Dziedzic) rzadko odwiedzali stadion. A jednak pomimo tych przeciwności losu w rozgrywkach 1977/78 piłkarze RKS-u zaprezentowali bardzo wysoki poziom skończywszy sezon na I miejscu IV grupy klasy terenowej dającym oczywiście awans do klasy wojewódzkiej. Drużyna pod wodzą trenera (nieżyjącego już dziś) Józefa Niemczyka stoczyła 22 pojedynki doznając tylko dwóch porażek. Do awansu przyczynili się Franciszek Tekieli, Mieczysław Surzyń, Roman Zańko, Franciszek Wrzoł, Roman Tekieli, Henryk Mazur, Marek Lasota, Marian Mazur, Józef Jarnot, Czesław Hałas, Czesław Stadczyk. W sezonie 1978/79 drużyna walczyła o punkty w II grupie klasy wojewódzkiej Okręgu Katowice. W tym Czasie diametralnie zmieniła się sytuacja treningowa, wyraźnie poprawiła się baza, mecze mistrzowskie rozgrywano już na nowej płycie MOSiR-u w Czechowicach-Dziedzicach. W 1980 roku PZPN w Warszawie podjął uchwałę o zreorganizowaniu klasy między wojewódzkiej z czym wiązał się spadek większej ilości drużyn do klas okręgowych, automatycznie degradując dużą ilość zespołów do klasy terenowej w tym okresie czasu drużynę trenował Ryszard Haręślak, a w zespole występowali następujący zawodnicy: Józef Klima, Franciszek Tekieli, Roman Tekieli, Roman Zańko, Franciszek Wrzoł, Józef Jarnot, Marek Lasota, Andrzej Lasota, Ryszard Bombar, Marian Mazur, Edward Ormaniec, Jan Piłocik, Lucjan Koziół, Marek Blacheta, Andrzej Gluza, Jan Bielas, Jan Bielas, Jan Duraj¹³.

¹³ *Sprawozdanie z działalności klubu – redaktora Tadeusza Janika wieloletniego działacza klubu, ówczesnego redaktora naczelnego „Sportu”*
Protokoły Walnych Zebrań RKS „Walcownia” za lata 1976 -1980

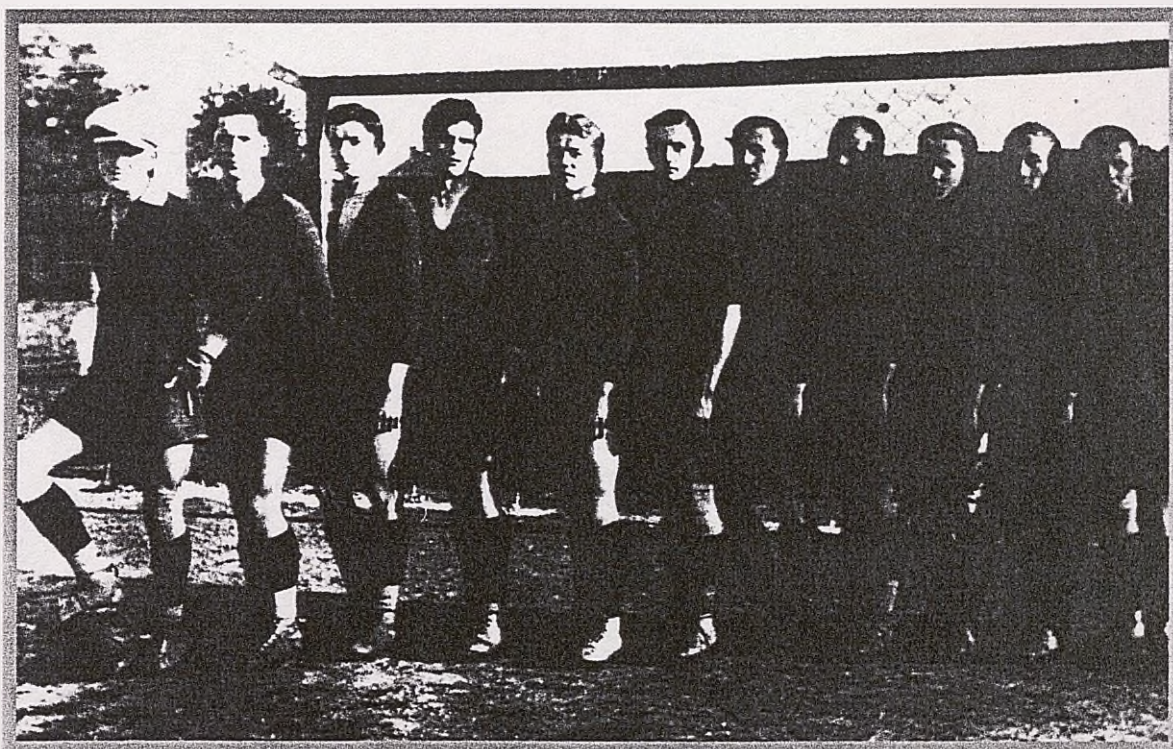
Kolejne lata aż do sezonu 1997/1998 to okres borykania się piłkarzy z różnym skutkiem, na boiskach klasy okręgowej. Na przestrzeni tych lat drużynę prowadziło kilku szkoleniowców. Po odejściu Ryszarda Haręźlaka funkcję I trenera w sezonie 1983/84 przejął Eugeniusz Kulig, który po roku pracy w klubie zrezygnował ustępując miejsca trenerowi Henrykowi Szczypie. Jednak po pierwszej rundzie rozgrywek Zarząd Klubu postanowił zatrudnić po raz drugi Ryszarda Haręźlaka, który z kolei prowadził zespół do roku 1988. Po nim pałeczkę przejmowali kolejno Józef Szewczyk, Eugeniusz Fornalczyk, po raz kolejny Ryszard Haręźlak, Eugeniusz Lerch – wielokrotny reprezentant chorzowskiego „Ruchu”. Do wyróżniających się zawodników tego okresu zaliczyć należy: Józefa Klimę, Franciszka Wrzoła, Lucjana Kozła, Andrzeja Lasotę, Marka Lasotę, Edwarda Ormńca, Mariana Mazura, Marka Borkowskiego, Henryka Gumińskiego, Jerzego Piłocika, Józefa Jarnota. W sezonach 1991/95 wyróżniali się zawodnicy młodszego pokolenia jak: Krzysztof Piłocik, Grzegorz Strączek, Józef Buras, Rafał Żyła, Marek Bierczak, Tomasz Kidoń, Aleksander Maliniewicz, Zbigniew Sysło, Kazimierz Duraj, Piotr Głębek, Marcin Waleczek, Andrzej Wizner, Krzysztof Gomułka. Nadszedł sezon 1997/98, drużyna prowadzona przez trenera Zbigniewa Sysłę występowała w klasie okręgowej grupy I i po zakończeniu rozgrywek zajęła I miejsce, zostając tym samym mistrzem klasy okręgowej i w związku z powyższym wywalczyła upragniony i długo oczekiwany awans do wyższej klasy rozgrywkowej czyli do IV Ligi. Drużyna rozegrała 30 spotkań i zdobyła 72 punkty, bilans bramkowy 58-19. Awans wywalczyli Krzysztof Piłocik, Bartłomiej Lichość, Jacek Lasota, Tomasz Kidoń, Grzegorz Strączek, Marcin Waleczek, Józef Buras, Kamil Puzdrakiewicz, Artur Bryła, Grzegorz Bartosik, Sławomir Danek, Rafał Żyła, Tomasz Grzechnik, Kamil Skiba, Andrzej Wizner, Paweł Łękawa, Mariusz Cupriak, Bartłomiej Brandys. Do dnia dzisiejszego drużyna występuje z powodzeniem w IV Lidze plasując się w czołówce tabeli. W ostatnim czasie do drużyny udało się sprowadzić zawodników nawet z I ligową przeszłością, którzy dziś decydują o obliczu tej drużyny. Należą do nich Adam Stokowy, Rafał Baucz, Artur Toborek, Robert Sołtysek, Tomasz Piotroski, Artur Grzesik, Piotr Jaroszek, Krzysztof Praszywka, Tomasz Wolak. Nie sposób nie wspomnieć oczywiście o najmłodszych adeptach futbolu w klubie. Szkolenie odbywa się w 2 grupach

wiekowych tj. trampkarze starsi rocznik 1983 oraz trampkarze młodszy rocznik 1984 wzwyż. Pracą szkoleniową zajmuje się od wielu lat z wielką pasją oddany trener pan Wiesław Piłocik. Drużynę Juniorów prowadzi pan Czesław Jonkisz, natomiast rezerwę I zespołu seniorów występującą obecnie w klasie „B” prowadzi pan Adam Janusz¹⁶.

Fotografia 6. Drużyna RKS „Walcownia” w rozgrywkach wiosennych 1999 roku o mistrzostwo IV Ligi.

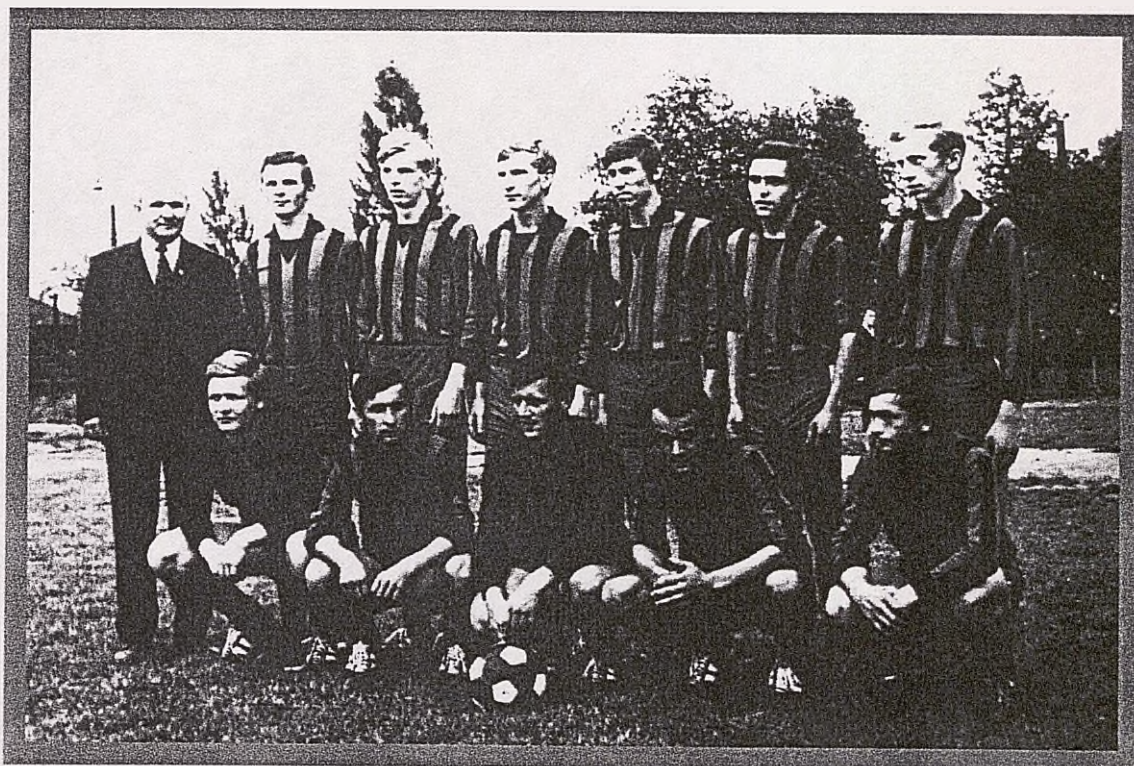
¹⁶ *Protokoły Walnych Zebrań Klubu za lata 1980-1999.*

Fotografia 7. Zespół piłki nożnej RKS-u Czechowice 1927 rok. Od lewej stoją: Dobija, Rogol, Kałuża, Mola, Kapciński, Kałuża, Babiarczyk, Gola, Suchy, Szandel, Paskier, Peroutka.

Fotografia 8. Zespół piłki nożnej RKS-u Czechowice 1949 rok. Od lewej stoją: kierownik Urasiński, Mańdok, Chrzaszcz, Czyżyk, Biernot Jan, Hankowski, Buchta, Żoczek, Biernot Józef. Klęczą: Borgiel, Buja, Biernot.

Fotografia 9. Zespół piłki nożnej RKS „Walcownia” 1971 rok. Od lewej stoją: Trener Buchta, Hałas, Pisarek, Tekieli, Lasota, Pająk, Radwański. Klęczą: Michalik, Komraus, Pisarek, Bartoszek, Szafron

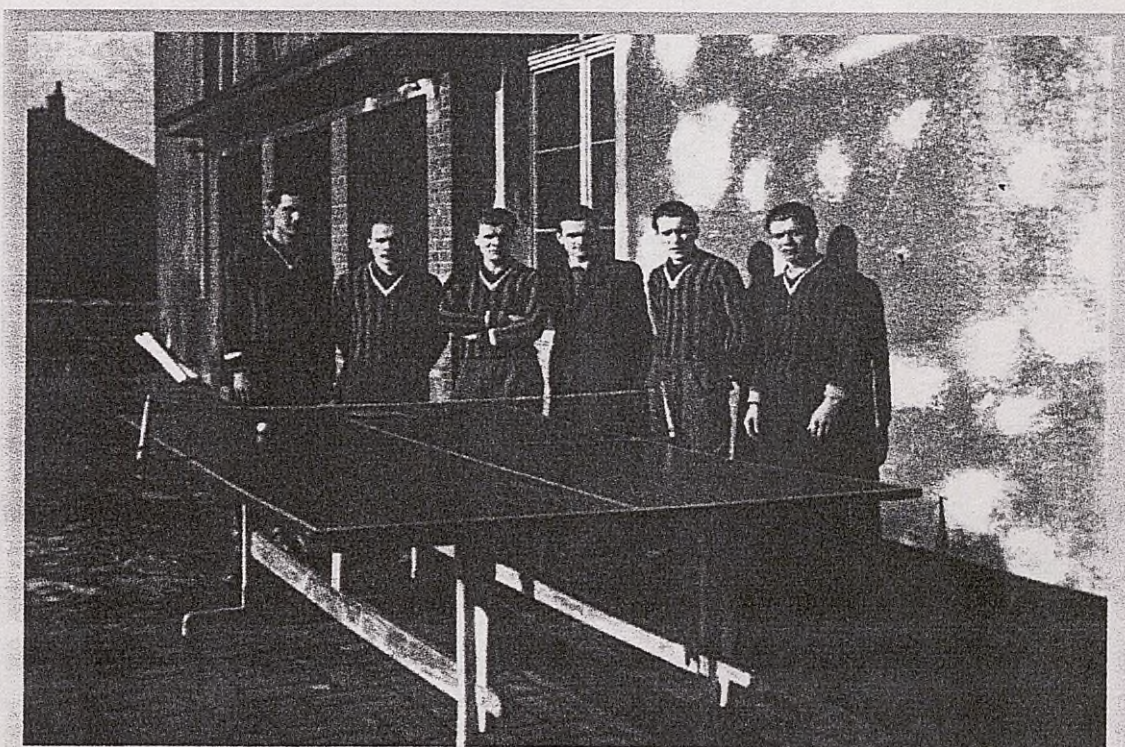

Fotografia 10. Zespół piłki nożnej RKS „Walcownia” 1979 rok. Od lewej stoją: Kierownik Lasota, Bielas, Adamiec, Hałas, Matusiak, Surzyń, Zańko, Lasota, Wrzoł, Małczeń, Fołta, trener Niemczyk. Siedzą: Pająk, M. Mazur, R. Tekieli, H. Mazur, Cz. Tekieli, Słodczyk, Jarnot, Gołąb.

2. Sekcja tenisa stołowego

Pierwsze sukcesy sportowe tenisiści odnieśli w roku 1947, w Drużynowych Mistrzostwach Śląska, zajmując III miejsce w swojej grupie tuż za słynnymi wtedy w kraju zespołami jak: Kopalnia „Polska” Świętochłowice i „Siemianowiczanka”. W tym też roku mistrzem Podokręgu Bielsko-Biała zostaje znakomity pingpongista RKS-u Józef Grzywacz. W roku 1949 inny zawodnik klubu Józef Borgieł zdobywa tytuł mistrza Podokręgu Bielsko, natomiast Józef Grzywacz III miejsce. Sekcja tenisa stołowego liczyła wówczas 28 zawodników. W roku 1953 Zarząd Klubu został zmuszony do tymczasowego zawieszenia działalności sekcji. Dopiero w roku 1966 wznowiła swoją działalność. Pierwszym kierownikiem i jednocześnie trenerem został były zawodnik Józef Grzywacz, natomiast pierwszymi zawodnikami w reaktywowanej sekcji byli: Andrzej Kokot, R. Zimmerman, bracia Kozikowie, Maria Plucińska, Teresa Dębiec. Drużynę zgłoszono do rozgrywek mistrzowskich w sezonie 1967/68 w klasie „B” Podokręgu Bielsko-Biała. W rozgrywkach drużyna zajęła I miejsce i awansowała do klasy „A”. W sezonie 1971/72 zespół zdobył mistrzostwo klasy „A” i automatycznie awansował do klasy terenowej w składzie: A. Kokot, R. Zimmerman, E. Kozik, M. Jonkisz, P. Dzida, A. Szkucik, B. Surma, Cz. Surma i R. Koczy. Drużyna w następnym sezonie zdobyła IV miejsce. W sezonie 1974/75 zespół RKS-u zajął II miejsce tuż za „Górnikiem” Jastrzębie, przegrywając decydujący mecz z Jastrzębiem 5:4, po dramatycznej walce. Był to ostatni rok kiedy sekcja prowadzona była przez Józefa Grzywacza. Kierownictwo przejęli Marian Twardzik i Zdzisław Wronowicz, trenerem a zarazem zawodnikiem został Andrzej Kokot. W sezonie 1976/77 sekcja zrzeszała 20 zawodników. W tym okresie drużyna występowała w klasie „A” Okręgowego Związku Tenisa Stołowego, Podokręg Rybnik. Wśród zawodników na szczególne wyróżnienie zasługują: Andrzej Kokot, Zygmunt Mizera, Piotr Wiencierz, Krzysztof Glaca. Na kolejny awans sekcja musiała czekać do sezonu 1980/81, wtedy to tenisiści zdobywają tytuł mistrza klasy „A” i awansują do klasy terenowej. Sezon 1982/83 to kolejny awans do klasy wojewódzkiej. W roku 1985 drużyna prowadzona przez Czesława Surmę musiał opuścić szeregi Ligi wojewódzkiej.

W okresie od 1986 r. do 1988 r. drużyna występowała w składzie Z. Mizera, K. Ramenda, P. Puda, R. Ignasiak, T. Pochopień. W sezonie 1989/90 zespół w rozgrywkach mistrzowskich zajął I miejsce i kolejny raz awansował do klasy wojewódzkiej w której występuje do roku 1997. W tym też roku drużyna uplasowała się na drugim miejscu, tuż za „Baildonem II” Katowice i decyzją OZTS Katowice awansowała do III Ligi. Kierownikiem drużyny został pan Andrzej Oleksa, trenerem pan Jacek Dążyk. Drużyna w dalszym ciągu występuje w III Lidze w OZTS Katowice Podokręg Bielsko-Biała. Do wyróżniających się zawodników należą: A. Piekiełko, D. Mrówka, E. Damas, Z. Mizera, .B. Surma¹⁷.

Fotografia 11. Sekcja tenisa stołowego RKS-u lata od 1955 - 1956. Od lewej stoja: Borgieł, F. Mańdok, K. Jarczok, Kierownik W. Mańdok. Pluciński, A. Jarczok.

¹⁷ *Protokoły Walnych Zebrań Zarządu Klubu za lata 1947 do 1999.*

3. Sekcja bokserska

Próby utworzenia sekcji bokserskiej w RKS datują się od roku 1949, jednakże dopiero 27 marca 1950 roku doszło do jej formalnego powstania. Ówczesny trzon działaczy sekcji bokserskiej tworzyli: Władysław Fortuna, Piotr Zamorski, Władysław Mańdok, Franciszek Paliczka, Bogusław Szostak, Jan Sznepek, Franciszek Wróbel, Franciszek Wójtowicz i wielu innych. W czerwcu 1951 roku przeprowadzono w Czechowicach pierwsze walki bokserskie. Kilku zawodników otrzymało książeczki bokserskie uprawniające do staczania walk. Z okazji 30-lecia działalności klubu zorganizowano w sierpniu walki pokazowe z udziałem „Gwardii” Bielsko i „Stali” Czechowice. Walki odbywały się na wolnym powietrzu. Ring zainstalowano na płycie boiska piłkarskiego. Walki wzbudziły bardzo duże zainteresowanie wśród kibiców pięściarstwa. Jesienią 1951 roku sekcja została zgłoszona do rozgrywek mistrzowskich na szczeblu powiatowym. Drużyna w tym okresie reprezentowała klub w następującym składzie:

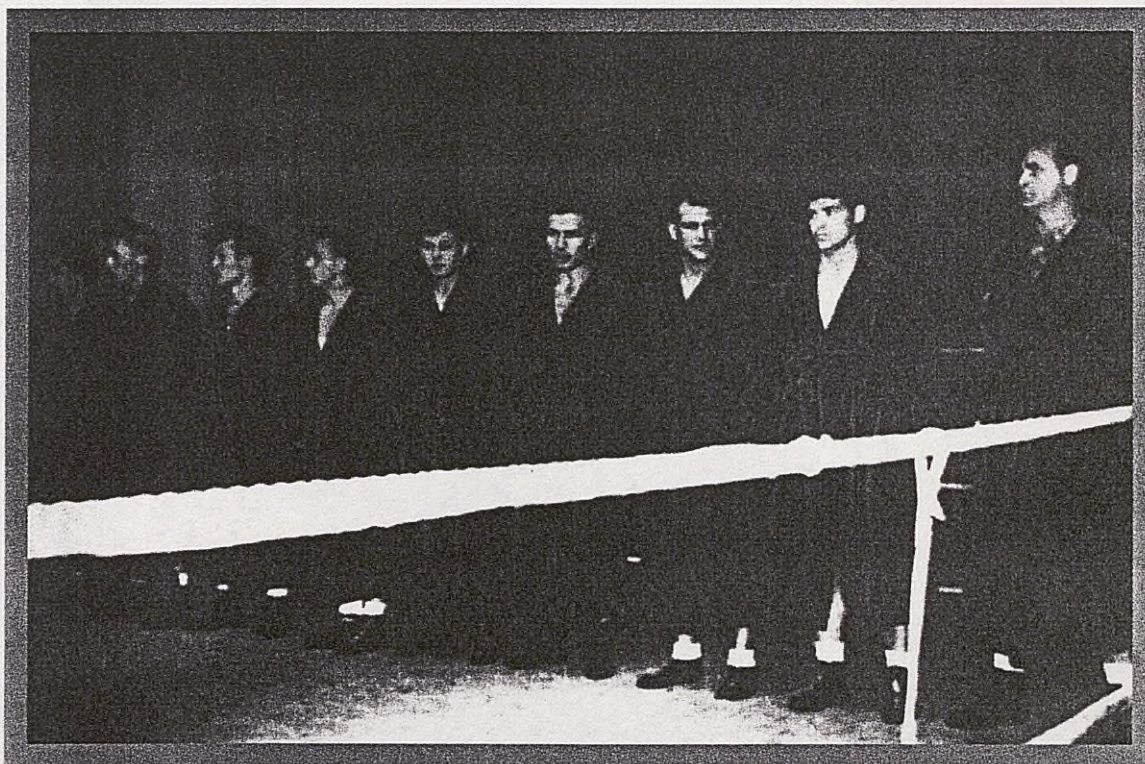
Waga	Nazwisko i imię
Musza	Jabłoński Bronisław
Kogucia	Mulec Zbigniew
Piórkowa	Folek Leszek
Lekka	Neuberg Eryk
Lekkopółśrednia	Rembisz Jerzy
Lekkośrednia	Borgosz Stanisław
Półśrednia	Bodzek Zbigniew
Średnia	Wesołowski Józef
Półciężka	Świerczyna Mieczysław
Ciężka	Szczotka Józef

W roku 1952 rundzie mistrzostw 1951/52 sekcja została wzmocniona zawodnikami: Sokołowski Józef z Bielska, Pietroń Józef z Chorzowa. W końcowej tabeli sekcja uplasowała się na II miejscu tuż za „Budowlanymi” Mysłowice. W 1953 roku bokserzy walczą w klasie „A”. Natomiast na mistrzostwach Śląska szczególnie rozgłos zyskują: Józef Sokołowski i Józef Pietroń – zdobywcy tytułów mistrzowskich. Obaj walczyli o mistrzostwo Polski jednak Sokołowski odpadł z Moćką, zaś Pietroń z Węgrzyniakiem, późniejszym mistrzem Polski i wicemistrzem Europy. Do nowego sezonu 1953/54 przystąpiono z zamiarem awansu do ligi wojewódzkiej. Skład został wzmocniony przez zawodników z Mysłowic: Dyczka Leszek, Adamczyk Witold, Toboła Marian oraz Bitko Adam z Żywca. W trakcie rozgrywek do drużyny przybył świetny pięściarz Józef Kempa z drugoligowego OWKS Kraków. Zgodnie z zapowiedziami zawodnicy wywalczyli mistrza i awansowali do wyższej ligi. W 1955 roku sekcja zdobyła mistrzostwo ligi wojewódzkiej i zakwalifikowała się do dalszych walk o wejście do drugiej ligi państwowej, awansu jednak nie zdobyła. W tym samym roku nastąpiło połączenie „Stali” Czechowice z sekcją bokserską BKS Biała. W latach 1956/57 sekcja zdobywa tytuł Mistrza Śląska i ponownie zyskuje prawo walki o drugą ligę. Bardzo dobre przygotowanie drużyny pozwoliło pokonać w eliminacjach takie zespoły jak „Ślęza” Wrocław, „Polonia” Świdnica, „Włókniarz” Nowa Sól. 27 stycznia 1957 roku „Stal” Czechowice wywalczyła wreszcie upragniony awans do II Ligi państwowej. W tym też roku na Indywidualnych Mistrzostwach Śląska tytuł mistrzowski zdobył Józef Hebda w wadze lekkiej, natomiast tytuły wicemistrzowskie wywalczyli Eugenisz Olearczyk w wadze koguciej, Edward Małczęć w wadze lekkopółśredniej i Witold Adamczyk w wadze lekkośredniej. Awans wywalczyli:

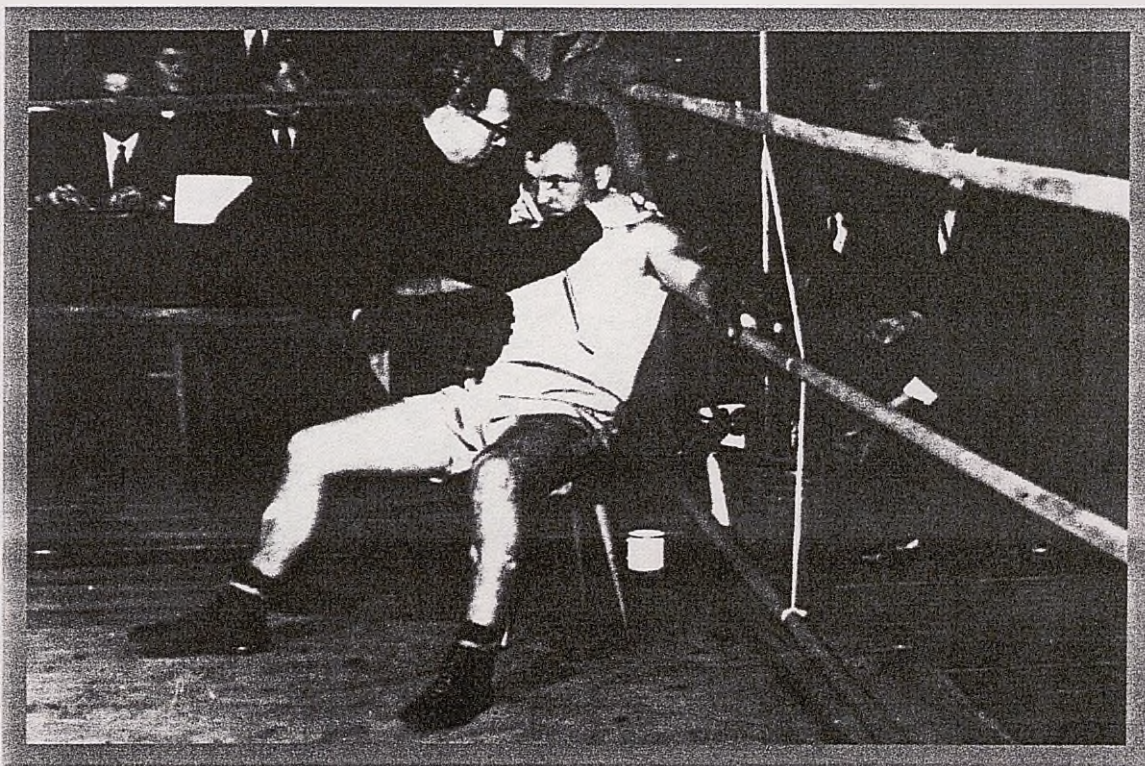
Waga	Nazwisko i imię
Musza	Alfons Elke, Eugeniusz Olearczyk
Kogucia	Józef Gąsowski, Eugeniusz Olearczyk
Piórkowa	Alojzy Kobiela
Lekka	Józef Hebda
Lekkopółśrednia	Józef Sokołowski, Edward Małczęć
Lekkośrednia	Jan Barut
Półśrednia	Józef Kempa
Średnia	Witold Adamczyk
Półciężka	Józef Płaza
Ciężka	Michał Waluś

Przeciwnikami w drugiej lidze były takie zespoły jak: „Stal” Mielec, „Skra” Warszawa, „Brda” Bydgoszcz i „Warta” Poznań, „Wisła” Kraków. I runda wypadła rewelacyjnie, zespół uplasował się na I miejscu tabeli, jednakże druga runda okazała się fatalna i na finiszu zespół znalazł się w strefie spadkowej co oznaczało jakże niespodziewana degradację do klasy niższej. Po spadku z drugiej ligi nastąpiły zmiany w zarządzie klubu, pojawiły się duże problemy finansowe, w wyniku których z dniem 01.10.1959 r. sekcję bokserską przekazano pod opiekę Zrzeszenia „Start” Czechowice-Bielsko. W 1960 roku sekcja prosperowała dosyć dobrze, mając jeszcze szanse uzyskania awansu do II Ligi państwowej. Mecze odbywały się w hali bokserskiej BBTSU w Bielsku-Białej. Jednak wobec narastających nieporozumień między działaczami „Startu” wielu działaczy z terenu Czechowic-Dziedzic odeszło, co odbiło się ujemnie na działalności sekcji. Rok 1961 był ostatnim rokiem egzystencji sekcji bokserskiej. Zupełny krach finansowy oraz brak odpowiednich działaczy spowodował jej rozwiązanie i niestety zaniechanie dalszej działalności¹⁸.

¹⁸ *Protokoły Walnych Zebrań 1950 – 1961*

Fotografia 12. Sekcja bokseńska „Stal” Czechowice lata 1957 -1959. Od lewej stoją: Tuszyński, Hofman, Olearczyk, Waluś, Strama, Barut, Kempa, Banaszkiewicz, Kumorek

Fotografia 13. Sekcja bokseńska „Stal” Czechowice. Eugeniusz Olearczyk w narożniku ringu wysłuchuje rad trenera.

4. Sekcja kartingowa

Sekcja kartingowa przy RKS-ie powstała w 1961 roku. Grupa ludzi z Romanem Janko, inż. Antonim Bularzem na czele przystąpiła do budowy kartu. W 1961 roku powstał w Czechowicach-Dziedzicach pierwszy kart. Jego projektantem i konstruktorem był inż. Antoni Bularz, stąd też nazwa „Bukarty”. Czechowicki kart zbudowany na silniku z Zakładów „Dęba” koło Tarnobrzegu o mocy 6 KM był modelem wówczas na wskroś nowoczesnym. Pierwsze treningi przeprowadzono na czechowickim rynku. Należy tu zaznaczyć, że zawodnicy startować mogli w zawodach dzięki zapałowi takich miłośników jak wspomniany już Antoni Bularz, Leon Gajer, Antoni Hadydoń oraz ówczesny prezes klubu mgr inż. Zygmunt Martynowski. Klubowi pomagały również miejscowe zakłady pracy jak: „Kontakt” Czechowice, Fabryka Kabli, Rafineria Nafty, „Romet” – Fabryka Rowerów. Po trzech latach startów przyszły pierwsze sukcesy w klasie popularnej. Pierwsze zwycięstwa odnieśli: Roman Janko, Mieczysław Goła, Edward Kuder, Gabriel Grabiec, Ludwik Gębczyński, Henryk Gamoń, zajmując czołowe miejsca w zawodach stanowiących eliminację do kartingowych mistrzostw Polski. Sekcja liczyła wówczas 20 zawodników. Czechowickie „Bukarty” należały do najlepszych w kraju. Edward Kuder zdobył trzykrotnie tytuł mistrza polski w klasie popularnej. W 1967 r., 1968 r., 1969 r. i był najlepszym zawodnikiem w tej kategorii w kraju. Również Gabriel Grabiec i Mieczysław Gola byli zaliczani do kadry narodowej. W 1969 roku Edward Kuder zdobył tytuł Mistrza Polski, Gabriel Grabiec wicemistrzostwo, a Ludwik Gębczyński uplasował się na 5 miejscu w klasie popularnej. Oczywiście bardzo duży udział w sukcesach zawodników mieli niewątpliwie mechanicy, do nich należeli: Edward Grabiec, Antoni Bularz, Wilhelm Rycko, Edward Wlazło, Stanisław Maga, Henryk Mola. Ludzie ci troszczyli się o stan techniczny czechowickich „Bukartów” wprowadzając w nich stałe ulepszenia konstrukcyjne w okresie działalności sekcji kartingowej działacze RKS-U zorganizowali 15 wyścigów na terenie Czechowic-Dziedzic. Cztery z nich były wyścigami o charakterze międzynarodowym, pięć o Mistrzostwo Polski, pozostałe miały charakter towarzyskich czwórmeczy. Oprócz kadrowiczów jak

Gola, Grabiec, Kuder w RKS-ie startowali utalentowani zawodnicy jak: Jerzy Gazda, Leszek Martynowski, Józef Gąsior, Henryk Moła, Edward Kinderman. W trakcie wrocławskiego I Ogólnopolskiego 3 godzinnego wyścigu kartingowego o puchar Prezesa PZM swoistą rewelacją byli reprezentanci czechowickiego klubu. Para Grabiec - Gębczyński (mechanik Roman Janko) wywalczyła I miejsce przejeżdżając w ciągu 3 godzin 190 okrążeń toru czyli 130,5 km, wyprzedzając na mecie następną parę o pięć okrążeń toru. W sezonie wyścigowym w 1979 roku zawodnicy startowali w 8 eliminacjach kartingowych. W Mistrzostwach Polski na torach w Koźlu, Bydgoszczy, Koszalinie i Szczecinie drużynę RKS sklasyfikowano ostatecznie na 14 miejscu w Polsce. Zawodnicy startowali również w wielu wyścigach towarzyskich, między innymi w Krakowie, w obsadzie międzynarodowej. Stanisław Bury zajął I miejsce a Antoni Fucik był II. Stanisław Bury, członek kadry narodowej trzykrotnie reprezentował nasz kraj na imprezach zagranicą, zajmując czołowe miejsca. W latach 1972 – 1990 klub posiadał liczną grupę młodych zawodników startujących w klasie popularnej, a więc na silnikach o pojemności 125 cm³, produkcji krajowej bez przeróbek. Jednak w tych latach sport kartingowy stawał się już bardzo drogi, dlatego też większość z nich zmuszona była zrezygnować z tej dyscypliny. Z młodszego pokolenia zawodników na szczególne wyróżnienie zasługuje Zbigniew Domański, który systematycznie zbliżał się do czołówki krajowej, w roku 1988 był już 14-ty. Niestety w późniejszym okresie w klubie napotymano na coraz trudniejsze warunki i w 1990 roku z powodu braku środków finansowych działalność sekcji kartingowej została zawieszona¹⁹.

¹⁹ *Protokoły Walnych Zebrań 1961 – 1972*

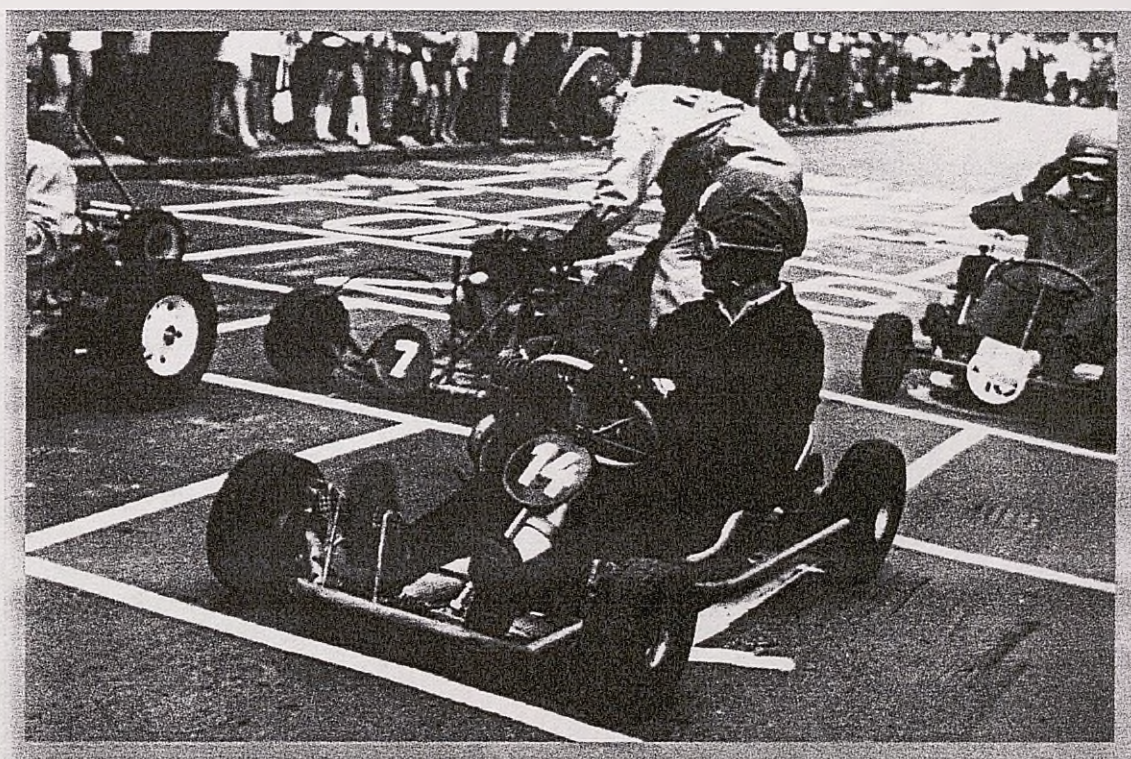
„Motor” – 08.08.1965 r.

„Motor” – 16.11.1969 r.

„Kronika Beskidzka” 1 – 7.01.1971

Fotografia 14. Sekcja kartingowa RKS-u. Trzykrotny mistrz Polski w klasie popularnej – Edward Kuder

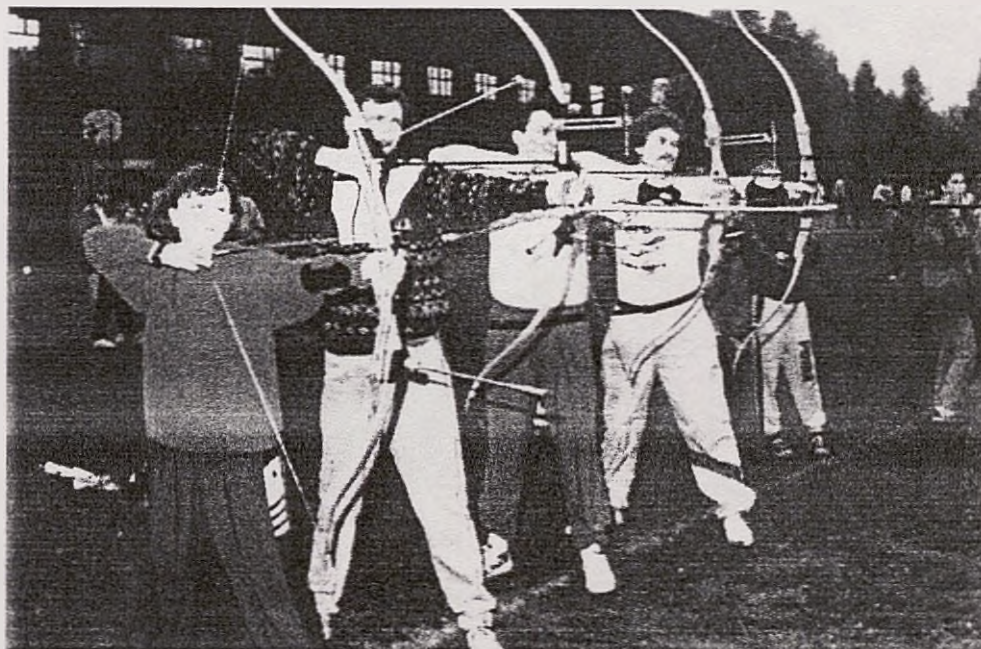

Fotografia 15. Sekcja kartingowa RKS-u. Wyścig uliczny w Czechowicach-Dziedzicach - na pierwszym planie Gabriel Grabiec.

5. Sekcja łucznicza

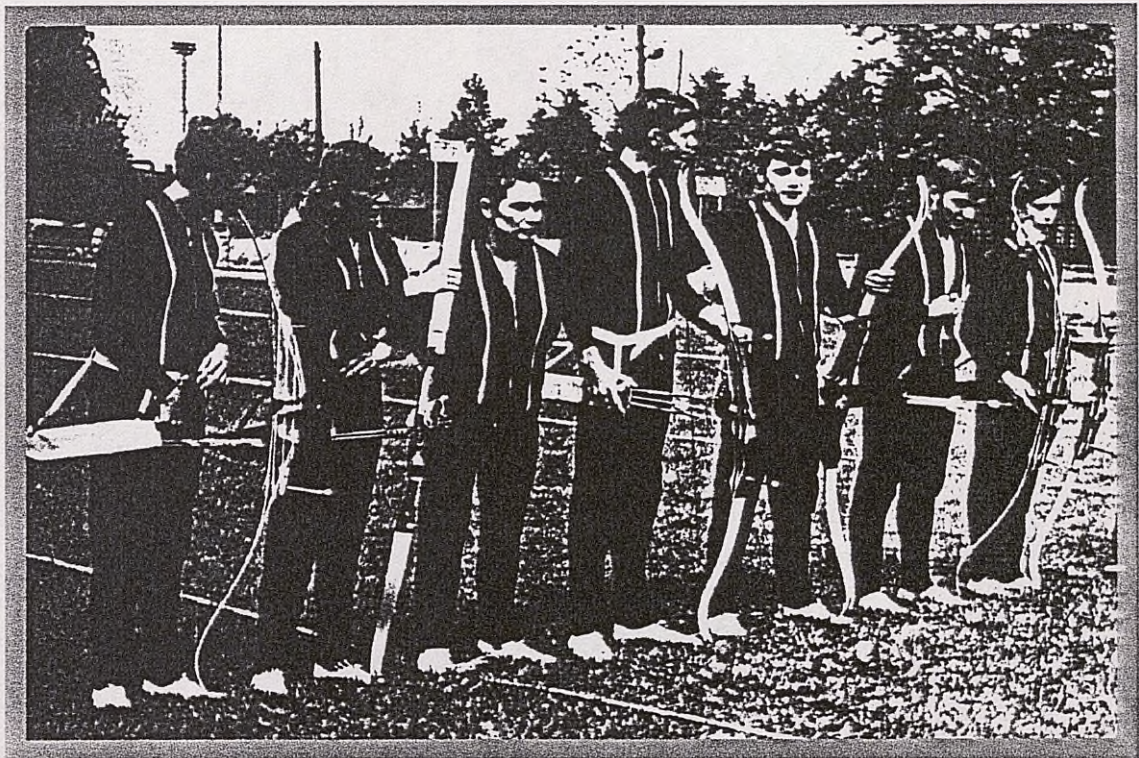
Sekcja ta została powołana do życia w maju 1970 roku. Kierownikiem sekcji został mgr inż. Henryk Borowski, natomiast trenerem Zbigniew Molenda. Dzięki pracy trenera i zaangażowaniu Zarządu łucznicy RKS-u zaczęli odnosić zaskakujące sukcesy. Na spartakiadach młodzieży w Czechowicach-Dziedzicach Barbara Buchta-Tekieli zdobyła złoty medal w strzelaniu na 60 i 70 metrów, pokonując między innymi Mistrzynię Polski Szczubatek. Ryszard Ohnezorge zdobył brązowy medal w strzelaniu na 30 i 50 metrów. Największą sensację wywołali najmłodsi zawodnicy RKS-u 13-letnia Barbara Furczyk-Kotzian i 12-letni Bogdan Ohnezorge zdobyli tytuły wicemistrza Śląska Młodzików. Z okazji obchodów 50 lecia RKS-u w 1971 roku został zorganizowana III Wojewódzka Spartakiada Młodzieży w łucznictwie, w której zawodnicy RKS-u zajęli II lokatę. W drużynie wystąpili: Barbara Buchta-Tekieli, Barbara Furczyk-Kotzian, Barbara Waśka, Ryszard Ohnezorge, Henryk Gola, Jan Bilik. W roku 1973 zespół zdobywa I miejsce na Mistrzostwach Polski Młodzików, a Krzysztof Świerczyna zostaje powołany przez PZŁ na wszystkie zawody centralne. W rok później sekcja liczyła 64 zarejestrowanych zawodników. W tym czasie sekcja uczestniczyła w Drużynowych Mistrzostwach Polski – Liga Okręgowa, Drużynowych Mistrzostwach Polski – Liga Młodzieżowa i Ogólnopolskich Zawodach Indywidualnych. Krzysztof Świerczyna został zaliczony do kadry Polski juniorów. W Ogólnopolskim Turnieju Halowym Młodzików drużyna zajęła II miejsce, natomiast indywidualnie Kozuba I miejsce, Kamiński VIII miejsce, Studnicka V miejsce. Od 01.10.1976 r. zajęcia z seniorami i juniorami prowadził Ryszard Ohnezorge, a grupę młodzików i „szkółkę” prowadziła Barbara Furczyk-Kotzian. Zawodnicy startowali w rozgrywkach drużynowych w II grupach: I drużyna w lidze okręgowej, II w Ogólnopolskich Młodzieżowych Mistrzostwach Polski. I drużyna zajęła drugie miejsce. W roku 1977 ukończyła rozgrywki na 5 miejscu na 41 drużyn sklasyfikowanych i do awansu do II Ligi zabrakło 59 punktów, natomiast II drużyna startująca w Ogólnopolskiej Lidze Młodzieżowej zajęła VI miejsce na 64 drużyny sklasyfikowane. W 1978 roku I drużyna seniorów i senierek startowała w

III Lidze, a II drużyna w klasie „A”, zaś drużyna młodzików w klasie młodzieżowej. W 1979 roku drużyna walcząca w składzie: Ohnezorge, Świerczyna, Biel, Kubański, Sitarz, Kukulski, Kmiołek, Popiela, Kuziołek, Kozuba wywalczyła awans do II Ligi państwowej. Rok 1980 był pierwszym rokiem startów w II Lidze. Jednak dawał się we znaki brak profesjonalnego sprzętu, co niestety nie pozwoliło na rywalizowanie ze ścisłą czołówką. Dużym sukcesem organizacyjnym było zorganizowanie III Rundy Drużynowych Mistrzostw Polski II Ligi w Czechowicach-Dziedzicach w 1981 roku. Następny już rok był jednak niepomyślny gdyż w wyniku zdekompletowania drużyny zespół opuścił II Ligę. W sezonie 1983/84 drużyna seniorów występuje w III Lidze. Największym utrapieniem sekcji łuczniczej wówczas był brak odpowiednich torów łuczniczych spełniających wymagania przepisów FITA. Zajęcia były prowadzone w trudnych warunkach na pograniczu bezpieczeństwa. W dniach od 5-10.10.1985 roku zorganizowano zawody łucznicze z udziałem zawodników SC „Olimpia” Bukareszt oraz klubów z okręgu katowickiego. W miarę upływu czasu koszty utrzymania sekcji gwałtownie wzrosły, brakowało funduszy na sprzęt. W tej sytuacji Zarząd zmuszony został najpierw zawiesić a potem wobec braku perspektyw rozwiązać sekcję łuczniczą²⁰.

Fotografia 16. Sekcja łucznicza RKS „Walcownia”

²⁰ „Kronika Beskidzka” 17-23.10.1970 r.
Protokoły Walnych Zebrań Klubu 1970-1986

Fotografia 17. **Sekcja łucznicza RKS „Walcownia” 1971 rok.** Od lewej stoją: Barbara Waśka, Barbara Furczyk-Kotzian, Barbara Buchta-Tekieli, Ryszard Ohnezorge, Jan Bilik, Henryk Dzida, Henryk Gola.

6. Sekcja piłki siatkowej

Po wojnie sekcja piłki siatkowej powstała w 1947 roku. Wówczas sekcją kierowali : Franciszek Lenert, Henryk Janikowski, Feliks Żagan, K. Machalica. Dnia 18.06.1948 roku zorganizowano turniej klubów należących do Związków Zawodowych Metalowców. Zespół RKS-u zdobył II miejsce po zaciętym meczu z zespołem „Josephy” Bielsko (1:2). W roku 1952 w zawodach o Puchar Polski, na szczeblu powiatowym w swojej grupie rozgrywkowej drużyna zajęła I miejsce, kwalifikując się do finału, niestety przegrywając z drużyną „Stali” Bielsko. Od tego czasu aż do roku 1979 sekcja siatkówki nie przejawiała żadnej działalności. Dopiero w 1979 roku decyzją Walnego Zebrania w oparciu głównie o uczennice L.O. im. Marii Curie Skłodowskiej i Szkoły Podstawowej nr 8 (dzisiejsze Gimnazjum) w Czechowicach-Dziedzicach powołano sekcję ponownie do życia. Trenerami byli: Tadeusz Łodziana i Mieczysław Szkucik. Sekcja składała się wyłącznie z siatkówki żeńskiej, liczyła 23 zawodniczki które zostały zgłoszone do rozgrywek w styczniu 1980 roku. Dziewczęta występowały w klasie „A” PZPS. W roku 1983 klub przekazał do I ligowego BKS Bielsko utalentowaną zawodniczkę Bożenę Siatkowską. W tym też roku obowiązki trenera przejęła Jadwiga Nachajska, która jednocześnie była czynną zawodniczką. W 1984 roku drużyna wywalczyła awans do klasy okręgowej. Opiekunem i kierownikiem sekcji od 1984 do 1987 roku był Tadeusz Kapias.

W sezonach 1985/89 zespół siatkarek zaliczał się do ścisłej czołówki w klasie okręgowej. Po odejściu trenerki Jadwigi Nachajskiej trenerem zespołu został Lech Machalica. W roku 1990 z powodu trudności finansowych jak również lokalowych postanowiono zawiesić w czynnościach sekcję piłki siatkowej. Zawodniczki które zasługują na szczególne wyrazy uznania to: Aneta Badyłak, Grażyna Cymbala, Jadwiga Nachajska, Bożena Siatkowska, Ewa Polok, Beata Szczyrbowska, Alicja Szweda, Lidia Szuster, Małgorzata Zborek i inne²¹.

²¹ *Protokoły Walnych Zebrań Klubu 1950-1952, 1979-1990*

7. Sekcja szachowa

W 1946 roku inicjatorami powstania sekcji szachowej byli: Jan Rusek i Rudolf Pieprzyk. Stworzono sekcji dobre warunki do jej rozwoju. Sekcja ta należała do czołowych drużyn Śląska w 1950 roku. W 1951 roku czołowa drużyna szachowa Podokręgu bielskiego czechowicka „Stal” brała udział w czwórmecczu o tytuł mistrza Śląska w klasie „A”. Poza drużyną „Stali” Czechowice w turnieju uczestniczyli szachiści mistrza Śląska ligi szachowej „Górnik” Zabrze, mistrza Podokręgu Częstochowa „Unia” Zawiercie oraz mistrza Podokręgu Rybnik - Rybnickie Zjednoczenie Węglowe. Zespół zdobył zdecydowanie pierwsze miejsce zdobywając 15 1/2 punktów i ukończył turniej bez porażki. Tym samym szachiści „Stal” Czechowice uzyskali prawo uczestniczenia w rozgrywkach między okręgowych o wejście do II-giej ligi państwowej – szachowej.

Do zdobycia zaszczytnego tytułu mistrza Śląska przyczynili się w pierwszym rzędzie przodujący szachiści - Podokręgu bielskiego i naszego klubu: Jan Rusek, Rudolf Pieprzyk, Gerard Kampka, Władysław Rusek, Aleksander Ossowski, Eugeniusz Wójcik, Emil Waliczek, Irena Ryszkówna, Franciszek Prochownik, Władysław Olejak.

Sekcja szachowa należała do najżywotniejszych klubu i osiągała wartościowe wyniki. Na skutek reorganizacji - zniesiono ligi szachowe i tym samym odwołano rozgrywki eliminacyjne. W sumie sekcja szachowa rozegrała 24 spotkania a barw jej broniło 21 zawodników. Pierwsza drużyna sekcji brała udział w rozgrywkach na szczeblu II ligi wojewódzkiej i zajęła III miejsce. Druga drużyna rozgrywała zawody na szczeblu powiatowym zdobywając II miejsce. W indywidualnych mistrzostwach Śląska Jan Rusek zajął II miejsce, a Rudolf Pieprzyk V miejsce. Największe sukcesy zanotowano w 1951 roku, gdzie sekcja wywalczyła tytuł drużynowego mistrza Śląska a nasza zawodniczka Irena Ryszka pokonała aktualną wówczas mistrzynię Polski Krystynę Hołujową.

Klub prowadził „Szkółkę Szachową”, w której uczestniczyli najbardziej uzdolnieni uczniowie miejscowych szkół. Do najlepszych zawodników w zespole zaliczano Jana Ruska, Rudolfa Pieprzyka, Władysława Ruska, Eugeniusza Wójcika, Emila Waliczka, Tadeusza Tesarczyka, Ludwika Paszka, Aleksandra Ossowskiego,

Irenę Ryszkówną, Franciszka Prochownika, Władysława Olejaka. Najwybitniejszą postacią sekcji szachowej był Jan Rusek, od 1929 roku należał do czołowych zawodników szachowych Śląska, z grą w szachy zaznajomił się mając 15 lat a wkrótce potem zainteresował się kompozycją szachową. W mistrzostwach Polski czterokrotnie zajmował I-sze miejsce w dziale „samomatów”. Należał do założycieli Śląskiego Koła Problemistów. Był Prezesem sekcji problemowej Śląskiego Okręgowego Związku Szachowego. Całe swoje życie, bez reszty poświęcił szachom. W 1962 roku był reprezentantem Polski na olimpiadzie w problemach szachowych, gdzie zdobył brązowy medal. Był Prezesem Sekcji Problemowych, przy Śląskim Okręgowym Związku Szachowym.

Należał do najwybitniejszych w świecie problemistów szachowych. W ciągu swej długoletniej kariery zawodniczej, był autorem ponad 3 tysiące zadań i problemów szachowych, otrzymując 120 nagród, w tym 58 pierwszych w skali krajowej i międzynarodowej. W meczu-problemistów szachowych rozegranym pomiędzy Polską i Rumunią, Jan Rusek okazał się niezawodnym filarem reprezentacyjnego zespołu. Zwyciężył w wysoko punktowanej konkurencji „samomatów”. przyczyniając się do zwycięstwa polskiej drużyny narodowej. Nie do pokonania okazał się również na konkursach problemistów, rozgrywających się w byłym Związku Radzieckim. Rusek ma na swoim koncie zwycięstwo nad mistrzami międzynarodowymi, Wiktorem Balcarkiem, Bogdanem Śliwą oraz nad triumfotorem konspiracyjnych mistrzostw Polski, z okresu okupacji hitlerowskiej Eugeniuszem Zahorskim. Pojedynek ten trwał 9 godzin, a do zwycięstwa potrzebował aż 100 ruchów. Najwyżej Rusek cenił sobie remis z eksmistrzem świata Rosjaninem Wasilem Smysłowem. Relacja Ruska – „grałem z nim jak w transie, a kiedy Smysłow zaproponował mi remis w końcu byłem szczęśliwy jak małe dziecko”. Bądź co bądź remis proponował mi wówczas aktualny szachowy mistrz świata, co było największą sensacją całego turnieju. Najciekawsze nagrody:

- I nagroda - w międzynarodowym konkursie brazylijskiego klubu szachowego w Sao Paulo - 1956 roku.
- I miejsce - w meczu drużynowym o mistrzostwo świata 1962-1964
- III nagroda - konkurs olimpijski FIDE - 1962 rok,
- I miejsce - w konkursie jubileuszowym XXV-lecie PKWN.

W 1959 roku Kongres FIDE w Luksemburgu, przyznał Janowi Ruskowi tytuł sędziego klasy międzynarodowej FIDE dla problemów szachowych i odznaczył go „Srebrnym Medalem Zasługi”. Odznaczony został „Złotą Odznaką” Śląskiego Okręgowego Związku Szachowego i „Złotą Honorową Odznaką” Polskiego Związku Szachowego 28 listopada 1970 roku. Jan Rusek poświęcił 40 lat na problematykę szachową, rozegrał kilka tysięcy partii, wygrywając z najwybitniejszymi szachistami naszego kraju i w zawodach międzynarodowych. Dziś sekcja szachowa nie istnieje, jednakże co roku z okazji „Dnia Hutnika” odbywają się mistrzostwa Czechowic-Dziedzic ku pamięci najwybitniejszego zawodnika szachowego – Jana Ruska.

Fotografia 18. Sekcja szachowa RKS-u. Jan Rusek urodzony 30 września 1910 r., należał do najwybitniejszych w świecie problemistów szachowych.

Zakończenie

Podsumowując pracę na temat historii Robotniczego Klubu Sportowego „Walcownia” mam nadzieję, że niniejsza monografia będzie stanowiła zapis najważniejszych wydarzeń i obszarów działalności klubu od jego powstania aż po dzień dzisiejszy, i przyczyni się również do ocalenia od zapomnienia tych jakże cennych informacji o rozwoju polskiego sportu na terenie miasta Czechowice-Dziedzice.

Jestem utwierdzony w przekonaniu, że cel pracy, który sobie założyłem został osiągnięty. Największe sukcesy sportowców jak walka naszych wspaniałych piłkarzy z lat 50-tych o występy w II Lidze, zwycięstwa w towarzyskich meczach z renomowanymi I-ligowymi drużynami, zdobyte puchary, wspaniałe boje pięściarzy na II-ligowych ringach i indywidualnych mistrzostwach Polski, znakomite wyniki kartingowców na torach w kraju i zagranicą, indywidualne oraz zespołowe osiągnięcia łuczników, tenisistów stołowych jak również świetne rezultaty filara naszych szachistów w sposób rzetelny starałem się przedstawić.

Dziś działalność klubu opiera się na ciągłych staraniach o pozyskiwanie środków finansowych potrzebnych do realizacji głównych zadań klubu tj. szkolenia i organizowania zajęć sportowych dzieci i młodzieży, w dwóch sekcjach sportowych: piłki nożnej i tenisa stołowego.

Myślę, że współpraca Zarządu klubu z władzami miasta pozwoli w przyszłości na budowę silnego organizacyjnie, sportowo i finansowo klubu, który czerpiąc tradycje z dorobku RKS-u będzie zapisywał nowe karty w historii sportu w naszym mieście. rozwijając jednocześnie zakres działań o kolejne sekcje sportowe.

Chciałbym podziękować wszystkim, którym leży na sercu dobro klubu i robią wszystko aby klub mógł się rozwijać, a więc: Zarządowi Walcowni Metali „Dziedzice” S.A. z prezesem mgr Tadeuszem Fanczałskim na czele. Podziękowania należą się również obecnemu prezesowi klubu mgr inż. Markowi Buchcie, wiceprezesom w osobach mgr Krzysztofa Adamca i Marka Szołdry, wszystkim byłym prezesom, trenerom, kierownikom sekcji oraz zawodnikom.

Pragnę wyrazić swą szczególną wdzięczność mojemu promotorowi panu profesorowi Henrykowi Rechowiczowi, za okazaną mi pomoc w napisaniu tejże pracy.

Rafał Żyła

Bibliografia

I. Literatura:

- S. Bednarz, J. Wieliński, *Rozwój szkolnictwa*, Bielsko-Biała
- E. Buchta, T. Janik, *50 Lat RKS „Walcownia” Czechowice-Dziedzice*, Czechowice-Dziedzice 1971 r.
- E. Buchta, T. Janik, *75 Lat RKS „Walcownia” Czechowice-Dziedzice*, Czechowice-Dziedzice 1996 r.
- M. Gazda, *Folder promocyjny Czechowic-Dziedzic*, Bielsko-Biała 1997 r.
- R. Hrabar, *Niemieckie obozy dla Polaków na Śląsku w czasie II wojny światowej – „Polenlager”*, Katowice 1972 r. str. 63-64, 98-99.
- R. Janusz, *Kronika Związku Bojowników o Wolność i Demokrację*, Koło Czechowice-Dziedzice, 1963 r.
- W. Ogrodziński, *Dzieje dzielnic śląskiej „Sokoła”*, Katowice 1937 r.
- K. Piątkowski, *Stosunki narodowościowe w Księstwie Cieszyńskim*, Cieszyn 1918 r.
- H. Rechowicz, *Zarys rozwoju miasta i powiatu*, po redakcją Katowice 1971 r., str. 523, 536-537, 540
- M. Wanatowiczowa *Przemysł metalowy na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w okresie międzywojennym*.
- R. Wiesner, *Kopalnia Węgla Kamiennego „Silesia” w Czechowicach-Dziedzicach (kronika kopalni)*, Czechowice-Dziedzice 16.06.1959 r.
- J. Zahradnik, *Zarys dziejów miasta Bielska*, Bielsko 1936 r.
- T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, Poznań 1887 r.

II. Prasa:

- Gwiazdka Cieszyńska*, nr 70 z 31.07.1910 r., str. 3, nr 82 z 11.11.1912 r., str. 3,
- Kronika Beskidzka* 09-15.08.1969 r., 18-24.07.1970 r., 17-23.10.1970 r.
- Motor* 08.08.1965 r., 16.11.1969 r.
- Posel Związku Śląskich Katolików*, nr XIX 1893r., str. 53, nr XXI 1894r., nr XXIV 1896r., nr XXVI 1901r.
- Robotnik Śląski*, nr 1 z 13.01.1905 r. str. 3.

III. Fotografie

Fotografia 01. <i>Pałac Kotulińskich w Czechowicach</i>	07
Fotografia 02. <i>Vacum Oil Company w Czechowicach</i>	09
Fotografia 03. <i>Dworzec kolejowy w Czechowicach</i>	09
Fotografia 04. <i>Znak klubowy RKS „Walcownia”</i>	16
Fotografia 05. <i>Stadion MOSiR w Czechowicach-Dziedzicach</i>	20
Fotografia 06. <i>Drużyna RKS „Walcownia” w rozgrywkach wiosennych 1999 rok</i>	29
Fotografia 07. <i>Zespół piłki nożnej RKS-u Czechowice 1927 rok</i>	30
Fotografia 08. <i>Zespół piłki nożnej RKS-u Czechowice 1949 rok</i>	30
Fotografia 09. <i>Zespół piłki nożnej RKS „Walcownia” 1971 rok</i>	31
Fotografia 10. <i>Zespół piłki nożnej RKS „Walcownia” 1979 rok</i>	31
Fotografia 11. <i>Sekcja tenisa stołowego RKS-u lata od 1955 - 1956</i>	33
Fotografia 12. <i>Sekcja bokserska „Stal” Czechowice lata 1957 - 1959</i>	37
Fotografia 13. <i>Sekcja bokserska „Stal” Czechowice</i>	37
Fotografia 14. <i>Sekcja kartingowa RKS-u</i>	40
Fotografia 15. <i>Sekcja kartingowa RKS-u</i>	40
Fotografia 16. <i>Sekcja łucznicza RKS „Walcownia”</i>	42
Fotografia 17. <i>Sekcja łucznicza RKS „Walcownia” 1971 rok</i>	43
Fotografia 18. <i>Sekcja szachowa RKS-u</i>	47

